

STAVOVI UČENIKA OSNOVNE ŠKOLE O MJESTU I ULOZI NASTAVE GLAZBE

Radošević, Ana Maria

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:057347>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-27**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

SVEUČILIŠTE U SPLITU

FILOZOFSKI FAKULTET

ANA MARIA RADOŠEVIĆ

**STAVOVI UČENIKA OSNOVNE ŠKOLE O
MJESTU I ULOZI NASTAVE GLAZBE**

DIPLOMSKI RAD

SPLIT, 2024.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKI STUDIJ

Stavovi učenika osnovne škole o mjestu i ulozi nastave glazbe

Diplomski rad

Kolegij: Metodika nastave glazbene kulture

Mentorica: prof. dr. sc. Snježana Dobrota

Studentica: Ana Maria Radošević

Split, srpanj 2024.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. NACIONALNI OKVIRNI KURIKULUM.....	2
2.1. Kurikulum nastavnog predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije	4
2.1.1. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti 4. razreda	6
2.1.2. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti 8. razreda	8
3. NASTAVA GLAZBE U OSNOVNOŠKOLSKOM OBRAZOVANJU.....	12
3.1. Uloga i značaj nastave glazbe	13
3.2. Konceptija nastave glazbe.....	16
3.3. Ciljevi i zadatci nastave glazbe.....	17
3.4. Udžbenik u nastavi glazbe	17
4. IZVANNASTAVNE GLAZBENE AKTIVNOSTI	19
4.1. Školski zbor	20
4.2. Školska klapa	21
5. ISTRAŽIVANJE: STAVOVI UČENIKA OSNOVNE ŠKOLE PREMA NASTAVI GLAZBENE KULTURE.....	23
5.1. Problem, ciljevi i hipoteze istraživanja.....	23
5.2. Metoda istraživanja	24
5.2.1. Sudionici	24
5.2.2. Instrument i postupak ispitivanja	24
5.3. Rezultati istraživanja i rasprava.....	26
6. ZAKLJUČAK.....	32
LITERATURA	34
SAŽETAK	39
ABSTRACT.....	40
PRILOZI	41

1. UVOD

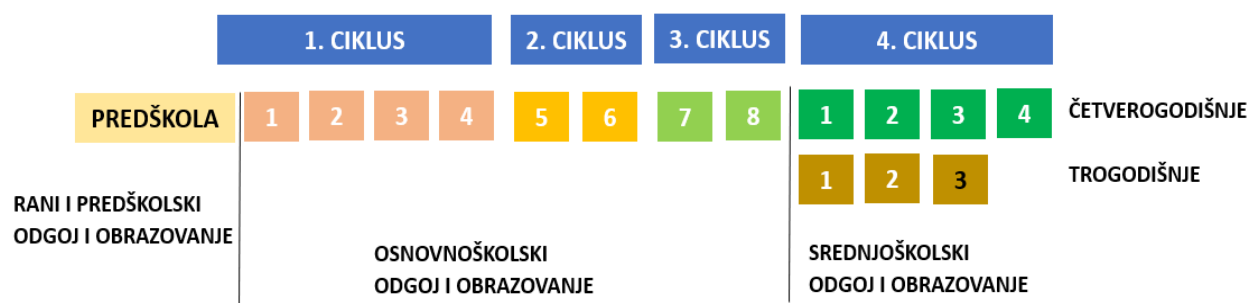
U hrvatskom osnovnoškolskom obrazovanju prema Nastavnom planu i programu Glazbena kultura je obvezni nastavni predmet te se provodi jednom tjedno što je ukupno 35 sati godišnje. Cilj nastave glazbe je odgovarajućim metodičkim postupcima upoznati učenike s glazbenom umjetnošću, poticati ih na bavljenje glazbom te ih poticati na razvijanje glazbenih sposobnosti i glazbenoga ukusa. Kvaliteta nastave glazbe ovisi o radu učitelja/nastavnika koji osim provođenja teorijskih i praktičnih znanja, utječe na učenikov glazbeni ukus i preferencije. S obzirom na važnost uloge, učitelj/nastavnik različitim nastavnim oblicima i metodama rada u različitim situacijama mora što kvalitetnije ostvariti odgojno-obrazovne ciljeve i ishode kurikulumu nastavnoga predmeta. Suvremena nastava treba biti usmjerena na učenika i uvažavati učenikove potrebe. Stoga, kako bi se učeniku omogućila što kvalitetnija i ugodnija nastava, potrebno je ispitati učenikove stavove o nastavi glazbe.

Ovaj diplomski rad podijeljen je u dva dijela, teorijski dio koji sadrži tri poglavlja te istraživački dio. U prvom poglavlju razmatra se Nacionalni okvirni kurikulum i njegov koncept, a posebno je istaknut Kurikulum nastavnoga predmeta Glazbena kultura te su izdvojeni odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti četvrtih i osmih razreda. Drugo poglavlje, *Nastava glazbe u osnovnoškolskom obrazovanju* podijeljeno je na četiri potpoglavlja. U prvom potpoglavlju objašnjava se važnost nastave glazbe, odnosno značaj učenja glazbe za samoga učenika, ali i za društvenu zajednicu i kulturu. Zatim se prikazuje koncepcija nastave glazbe te se u sljedećem potpoglavlju definiraju ciljevi i zadaci nastave glazbe. U potpoglavlju *Udžbenik u nastavi glazbe* sagledava se uloga i važnost udžbenika iz Glazbene kulture u hrvatskom obrazovnom sustavu. Treće poglavlje, *Izvanastavne glazbene aktivnosti* opisuje dobrobiti pjevanja kao najomiljenije izvanastavne glazbene aktivnosti. U potpoglavljljima su pobliže prikazani školski zbor te školska klapa. U predzadnjem poglavlju, istraživačkom dijelu ovoga rada, prikazano je istraživanje provedeno u obliku upitnika čiji je obrazac na kraju rada. Cilj istraživanja bio je ispitati utjecaj sociodemografskih obilježja učenika i uključenost u školski zbor i klapu na njihove stavove o nastavi glazbene kulture. U istraživanju je sudjelovalo 219 ispitanika, učenici četvrtih i osmih razreda iz OŠ Dugopolje i OŠ Pojišan. Rezultati ovoga istraživanja uspoređuju se s ostalim provedenim istraživanjima drugih autora koji su isto istraživali stavove učenika o nastavi glazbe. Završno poglavlje, zaključak, obuhvaća zaključna razmatranja vezana za temu rada koja su proizašla iz korištene literature i rezultata provedenoga istraživanja.

2. NACIONALNI OKVIRNI KURIKULUM

Prema članku 26. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (2008), odgoj i obrazovanje u školi ostvaruje se na temelju nacionalnoga kurikulumu, nastavnih planova i programa i školskoga kurikulumu. „Nacionalni kurikulum ključni je dokument države i temelj je za izradu, prije svega, školskog pa potom i ostalih vrsta kurikulumu” (Strugar, 2012, 78). NOK utvrđuje vrijednosti, načela, općeobrazovne ciljeve i ciljeve poučavanja, koncepciju učenja i poučavanja, pristupe poučavanju, obrazovne ciljeve po obrazovnim područjima i predmetima definirane ishodima obrazovanja, odnosno kompetencijama te vrednovanje i ocjenjivanje. Važno je istaknuti da Nacionalni okvirni kurikulum donosi okvir za stjecanje temeljnih i stručnih kompetencija. Usmjerenost sa sadržaja prešla je na učenika i njegova postignuća što zahtijeva primjenu različitih metoda i oblika rada, stalnu suradnju i dogovor učitelja i nastavnika te redovitu i trajnu suradnju s roditeljima i skrbnicima. On služi svim nositeljima odgojno-obrazovne djelatnosti (Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje, 2011).

Nacionalni okvirni kurikulum (2011) koncipiran je prema odgojno-obrazovnim razinama (predškolski odgoj i obrazovanje, osnovnoškolsko opće obvezno obrazovanje, srednjoškolsko obrazovanje) i odgojno obrazovnim ciklusima (slika 1).

Slika 1. Odgojno-obrazovni ciklusi¹ (prema NOK-u, 2019)

Za razvijanje temeljnih kompetencija učenika Nacionalni okvirni kurikulum (2011, 42) obvezuje sve nositelje odgojno-obrazovnoga i nastavnoga rada na sustavnu primjenu u svim nastavnim predmetima sljedeće međupredmetne teme: osobni i socijalni razvoj, zdravlje, održivi razvoj, učiti kako učiti, poduzetništvo, uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije, i građanski odgoj i obrazovanje.

¹ Četvrti ciklus odnosi se na I. i II. razred srednjih strukovnih i umjetničkih škola, dok u gimnazijama obuhvaća sva četiri razreda. U srednjim strukovnim i umjetničkim školama općeobrazovni sadržaji mogu se poučavati i u završnim razredima, ovisno o profilu i potrebama škole, odnosno učenika.

Primjena međupredmetnih tema pridonosi međusobnom povezivanju odgojno-obrazovnih područja i nastavnih predmeta u skladnu cjelinu. „Nacionalni okvirni kurikulum (2007), (2011) za opće obvezno obrazovanje uključuje sljedeća odgojno-obrazovna područja u Republici Hrvatskoj: jezično - komunikacijsko područje, društveno - humanističko područje, matematičko - prirodoslovno, tehničko - tehnologijsko područje, tjelesno - zdravstveno područje (plesna kultura, estetska gimnastika...), umjetničko područje (glazba likovnost, vizualna komunikacija...), i praktični rad i dizajniranje” (Sučić, 2016, 57).

Glazbena kultura i umjetnost uz Vizualne umjetnosti i dizajn, Filmsku i medijsku kulturu i umjetnost, Dramsku kulturu i umjetnost te Umjetnost pokreta i plesa čine umjetničko odgojno-obrazovno područje. Umjetnosti pridonose osobnom doživljaju i razumijevanju svijeta te izražavanju misli, osjećaja, stavova i iskustava. Odgojno-obrazovni ciljevi umjetničkoga područja definirani su zasebno za svaku vrstu umjetničkoga izraza i učeničkoga stvaralaštva koji se razrađuju po ciklusima. Opći odgojno-obrazovni ciljevi Glazbene kulture i umjetnosti su:

- opažanje, doživljavanje i prihvaćanje glazbene umjetnosti i stvaralaštva (percepcija i recepcija),
- ovladavanje sastavnicama glazbene umjetnosti i stvaralaštva,
- sudjelovanje u glazbenim aktivnostima te izražavanje glazbenom umjetnošću i stvaralaštvom,
- komunikacija, socijalizacija i suradnja glazbenim doživljajem i izrazom, i
- razumijevanje i vrjednovanje glazbene umjetnosti i stvaralaštva (Nacionalni

okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje, 2011). U nastavku, pobliže će se prikazati kurikulum za nastavni predmet Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije. S obzirom na sudionike koji su sudjelovali u istraživanju za potrebe ovoga rada, naglasak će biti na osnovnoj školi, odnosno na četvrtom i osmom razredu.

2.1. Kurikulum nastavnog predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije

Izrada svih kurikuluma nastavnih predmeta pa tako i Glazbene kulture temelji se na prethodno definiranom Nacionalnom okvirnom kurikulumu. Kurikulum predmeta Glazbena kultura opisuje sam predmet Glazbene kulture/Glazbene umjetnosti i njegovu svrhu, navodi opće odgojno-obrazovne ciljeve, definira tri domene kroz koje se provodi nastava glazbene kulture te razrađuje ishode, sadržaje i razine usvojenosti znanja po razredima i domenama. Nadalje, u dokumentu se detaljno prikazuje povezanost predmeta Glazbena kultura/Glazbena umjetnost s drugim predmetima i međupredmetnim temama, objašnjava se način učenja i poučavanja predmeta te se na samom kraju opisuju tri temeljna pristupa vrednovanja koja su prisutna u svim domenama predmeta.

Nastavu glazbene kulture oblikuju četiri načela na kojim se temelji Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije (2019, 7): psihološko, kulturno-estetsko, načelo sinkroničnosti te načelo interkulturalnosti. Prvo načelo, psihološko, polazi od toga da učenici sudjelovanjem u glazbenim aktivnostima razvijaju svoje emocije i vlastiti odnos s glazbom. Iz kulturno-estetskoga načela proizlazi da učenici razvijaju glazbeni ukus, stavove i kriterije za vrednovanje glazbe izravnim ili neizravnim susretom s glazbom. Načelo sinkroničnosti ističe da je glazba u središtu interesa koja se promatra sa svih aspekata, a ne samo povijesnoga. Važnost upoznavanja glazbe vlastite kulture i glazbi svijeta iskazuje načelo interkulturalnosti.

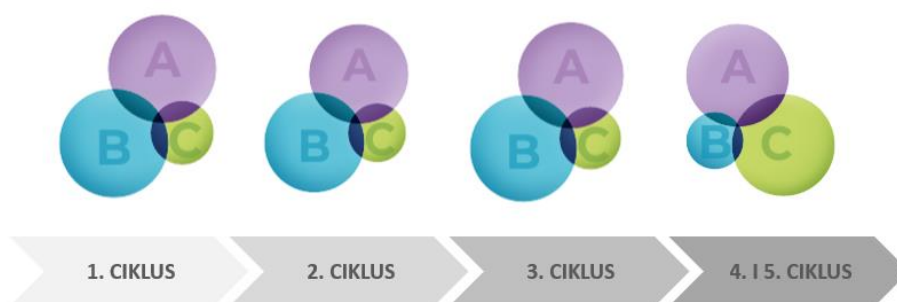
Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije (2019, 11) opisuje tri domene (slika 2) kojima se ostvaruje učenje i poučavanje predmeta. U domeni A, slušanje i upoznavanje glazbe, učenici aktivnim slušanjem glazbe upoznaju bogatu raznolikost glazbe te stječu znanja o glazbeno-izražajnim sastavnicama i različitim razinama organizacije glazbenoga djela te uče vrednovati glazbu. Vidulin i Martinović (2015) smatraju da je slušanje i upoznavanje učenika s vrijednim umjetničkim djelima polagan, kontinuiran i dugotrajan proces koji s obzirom na učenički glazbeni ukus i preferencije treba biti pomno pedagoško-didaktičko-metodički osmišljen. Dječja potreba za izvođenjem glazbenih aktivnosti (pjevanje, sviranje, glazbene igre, glazbeno stvaralaštvo i pokret uz glazbu) koje će omogućiti potpuni doživljaj glazbe te daljnji razvoj njihovih glazbenih sposobnosti, ostvaruje se u domeni B, izražavanje glazbom i uz glazbu. Domena C, glazba u kontekstu, proizlazi iz prethodne dvije domene. U okviru domene C učenik spoznaje vrijednosti glazbene i kulturne baštine te uočava utjecaj glazbene umjetnosti na društvo te

povezuje glazbenu umjetnost s ostalim umjetnostima (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

Slika 2. Domene predmeta Glazbena kultura/Glazbena umjetnost (preuzeto iz Kurikuluma nastavnoga predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije, 2019, 9)

Domene i odgojno-obrazovni ishodi predmeta međusobno su povezani i nadopunjuju se. S obzirom na međusobnu povezanost i poželjne brojne korelacije s ostalim predmetima, područjima i međupredmetnim temama, zastupljenost u svim ciklusima i na razinama nije jednaka (slika 3). „Učitelj može tijekom nastavne godine nekoj od domena dati veću ili manju važnost s obzirom na interese učenika određenog razrednog odjela i specifičnosti školskog kurikulumu” (Kurikulum nastavnog predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije, 2019, 12).

Slika 3. Predloženi odnos zastupljenosti domena u odgojno-obrazovnim ciklusima (preuzeto iz Kurikuluma nastavnoga predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije, 2019, 12)

U nastavku će biti razrađeni odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti koji se očekuju od učenika u određenoj domeni u pojedinoj godini učenja i poučavanja nastavnoga predmeta Glazbena kultura. Naglasak je na četvrtom razredu koji označava kraj razredne nastave te osmom razredu koji predstavlja kraj predmetne nastave, ali i osnovnoškolskoga obrazovanja.

2.1.1. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti 4. razreda

Četvrti razred pripada drugom odgojno-obrazovnom ciklusu u kojem su domene A i B izjednačene te se u okviru njih ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi domene C. U domeni A (tablica 1) očekuje se da učenik poznaje određeni broj skladbi s ciljem izoštravanja slušnoga iskustva. Za realizaciju ishoda obvezno je slušati cjelovite skladbe, stavke ili ulomke različitih vrsta glazbi primjerene dobi i sposobnostima učenika. Osim poznavanja određenoga broja skladbi, učenik će temeljem slušanja razlikovati pojedine glazbeno-izražajne sastavnice, osnovne skupine glazbala i pjevačkih glasova te boje muških i ženskih pjevačkih glasova.

Tablica 1. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti domene A za 4. razred (prema Kurikulumu nastavnoga predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije, 2019, 30-31)

A / SLUŠANJE I UPOZNAVANJE GLAZBE	
ISHOD	RAZRADA ISHODA
OŠ GK A.4.1. Učenik poznaje određeni broj skladbi.	Poznaje određeni broj kraćih skladbi (cjelovite skladbe, stavci ili ulomci) različitih vrsta glazbe (klasična, tradicijska, popularna, jazz, filmska glazba). ISHODI NA RAZINI OSTVARENOSTI DOBAR Poznaje 3 - 10 skladbi.
SADRŽAJI Cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe.	
OŠ GK A.4.2. Učenik temeljem slušanja, razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice, osnovne skupine glazbala i pjevačkih glasova te boje muških i ženskih pjevačkih glasova.	Temeljem slušanja, razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice: <ul style="list-style-type: none">• metar/dobe, tempo/puls, visina tona, melodija, dinamika, boja/izvođači, oblik.• Razlikuje osnovne skupine glazbala• (glazbala s tipkama, glazbala sa žicama, puhačka glazbala i udaraljke).• Razlikuje osnovne skupine pjevačkih glasova (dječji, ženski, muški) i boje pjevačkih glasova (duboki, srednje visoki i visoki muški i ženski glas). ISHODI NA RAZINI OSTVARENOSTI DOBAR Razlikuje pojedine glazbeno-izražajne sastavnice, osnovne skupine glazbala i pjevačkih glasova te boje muških i ženskih pjevačkih glasova.
SADRŽAJI Cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe primjerene dobi i sposobnostima učenika.	

U okviru domene B (tablica 2) učenici sudjeluju u različitim glazbenim igrama i aktivnostima glazbenoga stvaralaštva. Kako bi učenici ostvarili odgojno-obrazovne ishode ove domene, učitelji moraju izabrati umjetnički vrijedne autorske i tradicijske pjesme različitih vrsta prilagođene opsegu glasa i sposobnostima učenika te glazbene igre osmišljene u svrhu razvoja glazbenih vještina (slušno prepoznavanje, ritamske vježbe, intonacijske vještine).

Tablica 2. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti domene B za 4. razred (prema Kurikulumu nastavnoga predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije, 2019, 32-33)

B / IZRAŽAVANJE GLAZBOM I UZ GLAZBU	
ISHOD	RAZRADA ISHODA
OŠ GK B.4.1. Učenik sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe.	Sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe, usklađuje vlastitu izvedbu s izvedbama drugih učenika, pokazuje ustrajnost i koncentraciju, obogaćuje izvođenje novim izražajnim elementima te vrednuje vlastitu izvedbu, izvedbe drugih i zajedničku izvedbu. ISHODI NA RAZINI OSTVARENOSTI DOBAR Sudjeluje u zajedničkoj izvedbi te vrednuje zajedničku izvedbu.
SADRŽAJI Pjesme i skladbe prilagođene dobi i sposobnostima učenika.	
OŠ GK B.4.2. Učenik pjevanjem izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta.	Pjevanjem izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta. Uvažava pravila kulture pjevanja, intonaciju, ritam, tekst, glazbeno-izražajne sastavnice i stilska obilježja pjesme. ISHODI NA RAZINI OSTVARENOSTI DOBAR Pjeva/izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta te pritom djelomično uvažava pravila kulture pjevanja, intonaciju, ritam i tekst.
SADRŽAJI Umjetnički vrijedne autorske i tradicijske pjesme različitih vrsta prilagođene opsegu glasa i sposobnostima učenika.	
OŠ GK B.4.3. Učenik izvodi glazbene igre uz pjevanje, slušanje glazbe i pokret uz glazbu.	Izvodi glazbene igre uz pjevanje, s tonovima/melodijama /ritmovima, uz slušanje glazbe te prati glazbu pokretom, a pritom opaža i uvažava glazbeno-izražajne sastavnice. ISHODI NA RAZINI OSTVARENOSTI DOBAR Samostalno izvodi glazbene igre s pjevanjem, s tonovima/melodijama/ritmovima, uz slušanje glazbe i prati pokretom pjesme i skladbe.
SADRŽAJI Glazbene igre osmišljene u svrhu razvoja glazbenih vještina (slušno prepoznavanje, ritamske vježbe, intonacijske vještine).	
OŠ GK B.4.4. Učenik sviranjem i/ ili pokretom izvodi umjetničku, tradicijsku, popularnu ili vlastitu glazbu. Sudjeluje u različitim glazbenim igrama i aktivnostima glazbenog stvaralaštva.	Svira pratnju upoznatim skladbama i/ili samostalno svira kraće instrumentalne skladbe služeći se notnim pismom za potrebe sviranja i/ili računalnim programima za notografiju. Izražava se pokretom uz glazbu. Sudjeluje u različitim glazbenim igrama i aktivnostima glazbenoga stvaralaštva. Predstavlja vlastitu izvedbu u razredu i/ili izvan njega. ISHODI NA RAZINI OSTVARENOSTI DOBAR Svira dobe, kraće ritamske obrasce i pratnju te kraće instrumentalne skladbe. Izražava se pokretom uz glazbu prateći pokretom glazbeno-izražajne sastavnice i/ili izvodeći plesnu koreografiju i/ili oblikujući nove plesne strukture. Sudjeluje u više različitih aktivnosti glazbenog stvaralaštva. Predstavlja vlastitu izvedbu u razredu i/ili izvan njega.
SADRŽAJI Pjesme i skladbe prilagođene interesu i sposobnostima učenika.	

Temeljem slušanja i aktivnoga muziciranja učenik prepoznaje, opisuje i razlikuje različite uloge i vrste glazbe, čime ostvaruje odgojno-obrazovne ishode domene C (tablica 3). Također, učenik se mora upoznati s hrvatskom tradicijskom glazbom u vlastitoj sredini i užem zavičajnom području koje će u 5. i 6. razredu nadograditi s preostalim regijama Hrvatske, uključujući i glazbu manjinskih skupina (Kurikulum nastavnog predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije, 2019, 12).

Tablica 3. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti domene C za 4. razred (prema Kurikulumu nastavnoga predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije, 2019, 34)

C / GLAZBA U KONTEKSTU	
ISHOD	RAZRADA ISHODA
<p>OŠ GK C.4.1. Učenik na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge i vrste glazbe.</p>	<p>Na osnovu slušanja glazbe i aktivnog muziciranja prepoznaje različite uloge glazbe, opisuje karakter i ugođaj skladbe te razlikuje pojedine vrste glazbe.</p> <p>ISHODI NA RAZINI OSTVARENOSTI DOBAR Prepoznaje različite uloge glazbe. Opisuje karakter i ugođaj skladbe. Razlikuje pojedine vrste pjesama (npr. autorska, tradicijska) i vrste glazbe (npr. klasična, popularna, filmska, jazz).</p>
<p>SADRŽAJI Cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe primjerene dobi i sposobnostima učenika.</p>	
<p>OŠ GK C.4.2. Učenik temeljem slušanja, pjevanja i plesa/pokreta upoznaje obilježja hrvatske tradicijske glazbe u vlastitoj sredini.</p>	<p>Temeljem slušanja, pjevanja i plesa/pokreta upoznaje obilježja glazbe i drugih umjetnosti (tekst, ples/pokret, odjeća i obuća) u hrvatskoj tradicijskoj glazbi.</p> <p>ISHODI NA RAZINI OSTVARENOSTI DOBAR Opaža i opisuje većinu obilježja hrvatske tradicijske glazbe u vlastitoj sredini.</p>
<p>SADRŽAJI Tradicijske pjesme i plesovi, tekstom i kontekstom prilagođene učenicima.</p>	

2.1.2. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti 8. razreda

Posljednji razred osnovnoškolskoga obrazovanja, 8. razred, spada u treći odgojno-obrazovni ciklus. Kao i u prethodnom ciklusu, domene A i B su izjednačene dok se odgojno-obrazovni ishodi domene C ostvaruju u okviru domena A i B. U okviru domene A, slušanje i upoznavanje (tablica 4), učenik slušanjem poznaje propisanih 5-15 skladbi, usvaja obilježja glazbe različitih glazbeno-stilskih razdoblja, glazbeno-scenske i vokalno-instrumentalne glazbe, različitih vrsta glazbe te popularnih žanrova i stapanja različitih vrsta glazbe.

Tablica 4. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti domene A za 8. razred (prema Kurikulumu nastavnoga predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije, 2019, 51-52)

A / SLUŠANJE I UPOZNAVANJE GLAZBE	
ISHOD	RAZRADA ISHODA
OŠ GK A.8.1. Učenik poznaje određeni broj skladbi.	<p>Poznaje određeni broj kraćih skladbi (cjelovite skladbe, stavci ili ulomci) različitih vrsta glazbe (klasična, tradicijska, popularna, jazz, filmska glazba).</p> <hr/> <p>ISHODI NA RAZINI OSTVARENOSTI DOBAR Poznaje 5 - 15 skladbi.</p>
SADRŽAJI Cjelovite skladbe, stavci ili ulomci klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske glazbe.	
OŠ GK A.8.2. Učenik slušno prepoznaje obilježja glazbe različitih glazbeno-stilskih razdoblja.	<p>Prepoznaje, razlikuje, opisuje i uspoređuje obilježja glazbe različitih glazbeno- -stilskih razdoblja (srednji vijek, renesansa, barok, klasicizam, romantizam, glazba 20. i 21. stoljeća). Glazbena djela svrstava u određeno glazbeno-stilsko razdoblje, prema njihovim obilježjima.</p> <hr/> <p>ISHODI NA RAZINI OSTVARENOSTI DOBAR Opisuje obilježja glazbe različitih glazbeno-stilskih razdoblja.</p>
SADRŽAJI Predstaviti glazbeno-stilska razdoblja: srednji vijek, renesansu, barok, klasicizam i romantizam i upoznati učenike s glavnim obilježjima (karakteristike razdoblja, najznačajniji predstavnici i djela). Predstaviti glazbu 20. i 21. stoljeća, ne ulazeći detaljno u glazbene stilove/pravce/žanrove .	
OŠ GK A.8.3. Učenik slušno i vizualno prepoznaje, razlikuje, opisuje i uspoređuje glazbeno-scenske i vokalno-instrumentalne vrste.	<p>Slušno i vizualno prepoznaje, razlikuje, opisuje i uspoređuje glazbeno-scenske (opera, opereta, mjuzikl, balet i vokalno-instrumentalne (oratorij, kantata) vrste. Glazbena djela svrstava u određenu vrstu, prema njihovim obilježjima.</p> <hr/> <p>ISHODI NA RAZINI OSTVARENOSTI DOBAR Opisuje različite glazbeno-scenske vrste i njihovu organizaciju (brojevi, scene/slike/prizori, činovi). Opisuje povezanost glazbe i drugih umjetnosti u operi, opereti, mjuziklu i baletu. Opisuje vokalno-instrumentalne vrste i njihovu strukturu.</p>
SADRŽAJI Upoznaju se sve glazbeno-scenske vrste: opera, opereta, mjuzikl (rock opera), balet. Učenik upoznaje najmanje jednu glazbeno-scensku vrstu u autentičnom okružju.	

Za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda domene B, izražavanje glazbom i uz glazbu (tablica 5), učenici sudjeluju u zajedničkoj izvedbi glazbe, pjevanjem i/ili sviranjem autorskih i tradicijskih pjesama Hrvatske i svijeta. Nakon izvedbe učenici je moraju vrednovati. Također, učenici se izražavaju pokretom uz glazbu i sudjeluju u različitim aktivnostima glazbenoga stvaralaštva. Izvođačke glazbene aktivnosti omogućuju daljnje stjecanje glazbenih znanja i vještina, a sadržaji domene B su prilagođeni dobi, sposobnostima i interesima učenika.

Tablica 5. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti domene B za 8. razred (prema Kurikulumu nastavnoga predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije, 2019, 53-54)

B / IZRAŽAVANJE GLAZBOM I UZ GLAZBU	
ISHOD	RAZRADA ISHODA
<p>OŠ GK B.8.1. Učenik sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe.</p>	<p>Sudjeluje u zajedničkoj izvedbi glazbe, usklađuje vlastitu izvedbu s izvedbama drugih učenika, pokazuje ustrajnost i koncentraciju, obogaćuje izvođenje novim izražajnim elementima te vrednuje vlastitu izvedbu, izvedbe drugih i zajedničku izvedbu.</p>
	<p>ISHODI NA RAZINI OSTVARENOSTI DOBAR Sudjeluje u zajedničkoj izvedbi te vrednuje zajedničku izvedbu.</p>
<p>SADRŽAJI Pjesme i skladbe prilagođene dobi i sposobnostima učenika.</p>	
<p>OŠ GK B.8.2. Učenik pjevanjem izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta.</p>	<p>Pjevanjem izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta. Uvažava pravila kulture pjevanja, intonaciju, ritam, tekst, glazbeno-izražajne sastavnice i stilska obilježja pjesme.</p>
	<p>ISHODI NA RAZINI OSTVARENOSTI DOBAR Pjeva/izvodi autorske i tradicijske pjesme iz Hrvatske i svijeta te pritom djelomično uvažava pravila kulture pjevanja, intonaciju, ritam i tekst.</p>
<p>SADRŽAJI Umjetnički vrijedne autorske i tradicijske pjesme različitih vrsta prilagođene opsegu glasa i sposobnostima učenika.</p>	
<p>OŠ GK B.8.3. Učenik sviranjem i/ ili pokretom izvodi umjetničku, tradicijsku, popularnu ili vlastitu glazbu. Sudjeluje u aktivnostima glazbenog stvaralaštva.</p>	<p>Svira pratnju upoznatim skladbama i/ili samostalno svira kraće instrumentalne skladbe služeći se notnim pismom za potrebe sviranja i/ili računalnim programima za notografiju. Izražava se pokretom uz glazbu. Sudjeluje u aktivnostima glazbenoga stvaralaštva. Predstavlja vlastitu izvedbu u razredu i/ili izvan njega.</p>
	<p>ISHODI NA RAZINI OSTVARENOSTI DOBAR Svira dobe, kraće ritamske obrasce i pratnju te kraće instrumentalne skladbe. Izražava se pokretom uz glazbu prateći pokretom glazbeno-izražajne sastavnice i/ili izvodeći plesnu koreografiju i/ili oblikujući nove plesne strukture. Sudjeluje u više različitih aktivnosti glazbenog stvaralaštva. Predstavlja vlastitu izvedbu u razredu i/ili izvan njega.</p>
<p>SADRŽAJI Pjesme i skladbe prilagođene interesu i sposobnostima učenika.</p>	

U okviru domene C (tablica 6), učenici proširuju znanja o tradicijskoj glazbi upoznavanjem: tradicijske glazbe preostalnih regija Hrvatske, uključujući i glazbu manjinskih kultura, europske tradicijske glazbe, tradicijske glazbe geografski udaljenijih područja/naroda/kultura (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019).

Tablica 6. Odgojno-obrazovni ishodi, sadržaji i razine usvojenosti domene C za 8. razred (prema Kurikulumu nastavnoga predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije, 2019, 55)

C / GLAZBA U KONTEKSTU	
ISHOD	RAZRADA ISHODA
<p>OŠ GK C.8.1. Opisuje spajanje različitih vrsta glazbe (crossover). Opisuje spajanje različitih vrsta glazbe (crossover).</p>	<p>Opisuje spajanje različitih vrsta glazbe (crossover), uspoređuje glazbeno-izražajne sastavnice i istražuje globalne trendove.</p> <hr/> <p style="text-align: center;">ISHODI NA RAZINI OSTVARENOSTI DOBAR</p> <p>Opaža i uspoređuje glazbeno-izražajne sastavnice. Istražuje globalne trendove.</p>
<p>SADRŽAJI Cjelovite skladbe, stavci ili ulomci u kojima je izraženo prožimanje elemenata različitih vrsta glazbe.</p>	
<p>OŠ GK C.8.2. Učenik temeljem slušanja, opisuje obilježja tradicijske glazbe geografski udaljenijih naroda/kultura (drugi kontinenti).</p>	<p>Temeljem slušanja, opisuje obilježja glazbe i drugih umjetnosti (tekst, ples/pokret, odjeća i obuća) u tradicijskoj glazbi geografski udaljenijih naroda/kultura.</p> <hr/> <p style="text-align: center;">ISHODI NA RAZINI OSTVARENOSTI DOBAR</p> <p>Opaža i opisuje većinu obilježja tradicijske glazbe geografski udaljenijih naroda/kultura.</p>
<p>SADRŽAJI Tradicijske pjesme i plesovi, tekstom i kontekstom prilagođeni učenicima.</p>	

3. NASTAVA GLAZBE U OSNOVNOŠKOLSKOM OBRAZOVANJU

Glazba zaslužuje biti obvezni drugi jezik u svim školama širom svijeta.

- Paul Carvel

Glazba je vječni pratitelj čovjekova života kroz povijest. U današnjem svijetu, razvojem tehnologije, kontakt s glazbom je jači nego ikada. Koliku moć djelovanja glazba ima na čovjeka objašnjava Kučukalić (1980) navodeći kako glazba utječe na njegovu psihu i raspoloženje, na njegove postupke i reakcije i da s glazbom može vršiti snažan utjecaj na pojedinca i na društvo. „Čim je glazba postala sastavnim dijelom čovjekova života, ona je postala i predmetom odgoja” (Rojko, 1996, 15-16). „Svako dijete, koje normalno prolazi školu, ima pravo i na muzičko obrazovanje” je jedno od načela koje je prihvaćeno na Prvom međunarodnom kongresu glazbenih pedagoga u Zürichu 1910. godine (Rakijaš, 1961, 6).

„U obrazovnom je sustavu Republike Hrvatske učenje glazbe prepoznato i priznato kao neizostavan čimbenik u oblikovanju specifično-glazbenih, ali i općih kompetencija učenika. Predmetima Glazbena kultura /Glazbena umjetnost ostvaruju se temeljne odgojno-obrazovne vrijednosti i opći ciljevi odgoja i obrazovanja” (Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije, 2019, 5). Kučukalić (1980) smatra da osnovna škola nije mjesto gdje se formiraju profesionalni glazbeni umjetnici, već mjesto u kojem će učenik razvijati općenito svoj odnos prema glazbenoj umjetnosti koji ovisi o okruženju u kojem je sudjelovalo tijekom osnovnoškolskoga obrazovanja. Međutim, u nastavi glazbe, uloga glazbenoga pedagoga je prepoznati glazbeno talentiranu djecu čije talente „treba razvijati uvažavajući individualni svijet koji se treba oblikovati spontano, nesmetano i slobodno” (Sučić, 2016, 94). Iako se u današnjem svijetu pokušava umanjiti uloga odgojno-obrazovnih djelatnika, mnogi autori navode dobro argumentirane činjenice koje konstatiraju njihovu važnost i težinu zadataka koji se od njih očekuju. S tim problemom susreću se i glazbeni pedagozi kao i sama nastava glazbene kulture koja se provodi jednom tjedno. „Nastavnik glazbe ima izuzetnu funkciju. On svojim djelovanjem u školi ne vrši samo određenu pedagošku praksu, nego i široku kulturnu misiju, ulogu kojom odlučujuće utiče na čitav umjetnički život sredine u kojoj djeluje” (Kučukalić, 1980, 8). Dobrota (2012) stavlja naglasak na glazbene pedagoge u nižim razredima jer oni imaju vrlo zahtjevnju i odgovornu funkciju, koji će svojom nastavom uvesti učenike u svijet kvalitetnih glazbenih ostvarenja. O utjecaju učitelja/nastavnika na kvalitetu nastave piše i Rakijaš (1961) ističući da oni moraju raznolikim izvorima znanja i oblicima rada realizirati zanimljivu i odgojnu nastavu kojom će učenici steći znanja, vještine i navike koje će koristiti u praksi. „Kvalitetno koncipirana

glazbena nastava na svim razinama obrazovanja vodi prema svojem krajnjem cilju, a to je estetski odgoj. Uspješna glazbena nastava je ona koja kod učenika razvija ljubav prema glazbi, potrebu za glazbom te uspostavlja kriterije vrednovanje kvalitetne glazbe” (Dobrota, 2012, 37). Budući odnos prema glazbenoj umjetnosti, najraširenijem i vidu čovjekova duhovnoga i stvaralačkoga izražavanja, ovisi o glazbenoj podlozi iz osnovne škole. S obzirom na konstantnu prisutnost glazbe u čovjekovu životu, glazba u osnovnoj školi mora imati sve veći značaj jer se tijekom osnovnoškolskoga obrazovanja mladi nalaze u presudnoj životnoj dobi u kojoj se mogu sustavno usmjeravati u svom odnosu prema glazbi (Kučukalić, 1980).

3.1. Uloga i značaj nastave glazbe

Ako se djeca ne upoznaju s glazbom u ranoj dobi, vjerujem da su im oduzeti sami temelji.

- Luciano Pavarotti

Ukazujući prethodno na važnost nastave glazbe, u ovom potpoglavlju rasvijetlit će se uloga i značaj nastave glazbe za učenika, školu, zajednicu i društvo. Glazba je neizostavni dio svakoga pojedinca, društva i kulture. Vraćajući se natrag u prošlost, Kučukalić (1980) na osnovu pronađenih dokaza glazbenoga stvaralaštva potvrđuje neraskidivu vezu čovjeka i glazbe. Bez obzira na društveni i ekonomski status čovjeka, glazba je svojom raznovrsnošću i bogatstvom odražavala svakoga čovjeka. Nakon prepoznate važnosti i utjecaja glazbe na čovjeka i društvo, svi slojevi društva težili su glazbenom obrazovanju kao osnovnom, primarnom i prolaznom dijelu svake glazbene kulture i glazbenoga razvoja.

Znanost je dokazala utjecaj glazbe na cjelokupan razvoj djeteta: intelektualni, emocionalni, tjelesni i socijalni. Glazba potiče razvoj govora, pamćenja, pozornosti, mišljenja i ostalih intelektualnih procesa. Tekstovi pjesama bogate djetetov rječnik te šire spoznaje o njemu samom i okruženju u kojem odrasta. Glazba se izravno održava na djetetove emocije što utječe na emocionalni razvoj (Manasteriotti, 1981, prema Marić i Goran, 2013). Ljudi slušaju glazbu da pobude pozitivne emocije, izraze emocije i ostanu u mirnom raspoloženju (Juslin i Laukka, 2004; Larson, 1995, prema Dobrota i Reić Ercegovac, 2016). Emocionalni doživljaj učenika na slušano djelo utječe na učenikovu motivaciju, interes za upoznavanje i aktivno slušanje novih djela te sljedeće spoznajne metodičke postupke (Škojo, 2021). Na tjelesni razvoj utječe pokret uz glazbu, pjevanje i sviranje glazbenih instrumenata. „Motoričke vještine uspješno se mogu razvijati uz glazbu. Neposredno plesanje i pokretanje uz glazbenu pratnju pomaže razvijanju koordinacije. Pjevanjem pjesama razvija se djetetov glasovni aparat.

Izradom i korištenjem jednostavnih udaraljki kao i upotrebom jednostavna glazbenog instrumentarija povećava se vještina fine motorike” (Marić i Goran, 2013, 16). Istraživanja koja su ispitivala utjecaj provođenja glazbenih aktivnosti na ne-glazbene domene djetetova razvoja ukazale su na pozitivne promjene u razvoju djece (Nikolić, 2021). Aktivnosti sviranja razvijaju učenikove ritamske sposobnosti i omogućuju raznolikost nastave (Dobrota, 2012). Moć glazbe očituje se i u socijalnom razvoju, prema kolektivu u kojem se dijete nalazi, čak i ona koja nisu socijalno vješta, rado će sudjelovati u glazbenim aktivnostima (Manasteriotti, 1981, prema Marić i Goran, 2013). Učenici glazbu koriste kao „bedž” kojim izražavaju svoje vrijednosti, stavove i mišljenja (Frith, 1981, prema Dobrota i Reić Ercegovac, 2016). Komunikacija između vršnjaka često je potaknuta upravo glazbom (Lull, 1992, prema Dobrota i Reić Ercegovac, 2016). Mnogi autori su potvrdili pozitivan utjecaj nastave glazbe na život djeteta, ali i višestruku društvenu ulogu. Kurikulum nastavnog predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije (2019, 5) ističe da „Nastava glazbe potiče i unaprjeđuje učenikov estetski razvoj, potiče kreativnost učenika, razvija učenikove glazbene sposobnosti i interese, razvija učenikovu svijest o očuvanju povijesno-kulturne baštine i osposobljava ga za življenje u multikulturnom svijetu (slika 4)”. Vidulin i Martinović (2015) smatraju da je nastava glazbene kulture vrlo značajna u školskom životu djeteta jer predstavlja nezamjenjivu sastavnicu u oblikovanju njegove cjelovite osobnosti. Slušanjem, vrednovanjem i komentiranjem glazbe učenici će znati razlikovati lijepo od nelijepoga, vrijedno od nevrijednoga, kvalitetno od nekvalitetnoga te dobro od lošega.

Slika 4. Značaj predmeta Glazbena kultura/ Glazbena umjetnost za učenika (preuzeto iz Kurikuluma nastavnoga predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije, 2019, 6)

Osim na učenika, nastava glazbe ima i znatnu ulogu na zajednicu i društvo (slika 5). Zadaća nastave glazbe je razviti kompetentnoga korisnika kulture koji će tijekom svoga obrazovanja, ali i kasnije, sudjelovati u glazbeno-kulturnim događanjima svoje sredine (sudjelovanje u glazbenim događanjima i projektima, posjeti kazalištima i koncertima i sl.) što doprinosi očuvanju, prenošenju, obnavljanju i širenju kulturnoga nasljeđa. Razvoj kulturnoga identiteta učenika tijekom nastave glazbe, uvidjele su i Vidulin i Martinović (2015, 586) navodeći da „nastava glazbene kulture učenicima pruža mogućnost upoznavanja s umjetničkom glazbom, ali i folklornom glazbom, jazzom pa i ostalim popularnim glazbenim žanrovima putem kojih će upoznati svjetsku i nacionalnu glazbenu kulturu. Zsigurno, to je i mogućnost razvoja njihovoga glazbenog ukusa i oblikovanja njihovoga kulturnog identiteta”.

Slika 5. Značaj predmeta Glazbena kultura/ Glazbena umjetnost za školu, zajednicu i društvo (preuzeto iz Kurikuluma nastavnoga predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije, 2019, 6)

Istraživanja evidentno potvrđuju da glazbeno obrazovanje ima izniman utjecaj na opći razvoj djeteta (Nikolić, 2018). „Ponovno se osvijestila važnost i značaj glazbene nastave u osnovnoj i srednjoj školi u kojoj učenici upoznavanjem i doživljavanjem glazbe različitih stilova i vrsta sustavno stječu brojne glazbene kompetencije” (Škojo, 2021, 107).

3.2. Konceptcija nastave glazbe

Prateći koncepciju nastave glazbe kroz povijest hrvatskoga školstva, nastavna područja uvodila su se postupno. Sve do polovice 19. stoljeća, nastava se svodila uglavnom na pjevanje, „napamet se učila teorija, a pjesme su se pjevale po sluhu” (Rojko, 1996, 32). Do uvođenja HNOS-a 2006/2007., nastava glazbene kulture bila je koncipirana na opismenjavanju, pjevanju i sviranju, uz glazbeno stvaralaštvo, slušanje glazbe i muzikološke sadržaje. Nastavni predmet se mijenjao kvantitativno, ali bez kvalitetnih pomaka (Rojko, 2012). U općeobrazovnom sustavu, Rojko (2012, 285) navodi tri konceptijska modela u praksi glazbene nastave: model aktivnoga muziciranja, recepcijski model te integrativni ili kombinirani model. Model aktivnoga muziciranja najstariji je konceptijski model glazbene nastave koji predstavlja sviranje, pjevanje, glazbeno stvaralaštvo te svladavanje glazbenoga jezika i pisma. Pod ovim modelom spadaju Orffov i Kodalyjev model. U Orffovom modelu zastupljeni su svi elementi aktivnoga muziciranja, s posebnim naglaskom na glazbeno stvaralaštvo i sviranje. Kodalyjev pristup važnost daje glazbenom jeziku i pismu te pjevanju, u maloj mjeri i glazbenom stvaralaštvu, dok se sviranje zanemaruje. Kritičari modela aktivnoga muziciranja T.W. Adorno i M. Alt razvili su recepcijski model glazbene nastave, pod nazivom orijentacija na umjetničko djelo, zagovarajući slušanje i upoznavanje glazbe (Rojko, 2012). Utjecaj medija, različitih vrsta funkcionalne glazbe i suvremenih pedagoških teorija, rezultiralo je novim recepcijskim modelima, emancipacijski pristup koji proširuje model na svaku vrstu glazbe (plesna, filmska, zabavna i sl.) te odgoj auditivnoga zapažanja kojim se obnavlja učenička aktivnost u obliku produkcije, improvizacije i komponiranja (Rojko, 1996). Udruživanjem prethodno pojašnjenih modela, može se pojaviti integrativni ili kombinirani model. Integrativnim (zatvorenim) modelom sve su „aktivnosti nivelirane (...) i pretvorio je nastavu glazbe u svaštarenje koje nužno vodi u neuspjeh” (Rojko, 2012, 288). Nastava glazbe u osnovnoj školi mora se temeljiti na psihološkom i kulturno-estetskom načelu (Rojko, 2012) te koncipirati isključivo kao kombinirani (otvoreni) model koji ostavlja nastavniku slobodu u kreiranju nastave uvažavajući da je recepcijski dio dominantan, a ostale aktivnosti varijabilne (Rojko, 1996, 82). Dobrota (2012) zaključuje da se glazbeni pedagozi tijekom glazbene nastave moraju baviti onim aktivnostima koje učenike vesele i koje ih estetski odgajaju. „Nastava će se znatno razlikovati od razred do razreda, i, još više od škole do škole” (Rojko, 2012, 303). Rojko (2012) smatra da se Glazbena kultura u razrednoj nastavi treba promatrati kao priprema za Glazbenu kulturu u predmetnoj nastavi i mora biti ograničena na „pjevanje, ritmiziranje, kretanje na glazbu, ples, sviranje, slušanje glazbe” (Rojko, 2012, 180).

3.3. Ciljevi i zadatci nastave glazbe

Uvjet stvaranja smislene koncepcije bilo kojega nastavnoga predmeta je definiranje cilja i zadataka (Rojko, 1996, prema Dobrota, 2012). Unatoč mnogobrojnim postavljenim ciljevima različitih autora, Rojko (1996, 51) smatra da se treba postaviti samo jedan relativno apstraktan i sažet cilj glazbene nastave jer postavljanje velikoga broja ciljeva je nepraktično i nepregledno. Prema tomu, cilj nastave glazbe je „odgoj kompetentnog i kritičkog slušatelja i poznavatelja glazbe” (Rojko, 1996, 52). Konkretna ciljeva odredila je i Dobrota (2012, 10) „razviti glazbeni ukus učenika i stvarati kritičke slušatelje koji će u glazbi razlikovati kvalitetna od nekvalitetnih glazbenih ostvarenja”. Koncizan cilj vodi do konkretnih zadataka.

Zadaci glazbene nastave moraju odgovarati „logičkim, didaktičkim i glazbeno-estetskim kriterijima” (Rojko, 1996, prema Dobrota, 2012, 10). Poljak (1991, prema Dobrota, 2012, 10) navodi tri vrste zadataka: materijalni, funkcionalni i odgojni zadatci. Materijalni zadatci se odnose na znanja, funkcionalni na razvoj sposobnosti, a odgojni na razvijanje pozitivnih stavova prema nastavi glazbe i glazbi općenito. U glazbenoj nastavi, najveća uloga pripada funkcionalnim zadatcima. Rojko (1996, 49-51) je zadatke nastave glazbe grupirao u tri kategorije: stručno-glazbeni (direktni), indirektni i neglazbeni. Stručno-glazbeni zadatci razvijaju glazbene sposobnosti. Indirektnim zadatcima se razvijaju određene osobine, načini ponašanja, stavova i sposobnosti koje ne uključuju stručno-glazbena znanja. Neglazbeni zadatci, kako i sam naziv govori, uključuju sve zadatke koji nisu vezani za glazbu. Po mišljenju Rojka (1996, 59), neglazbeni zadatci „ne mogu biti zadatcima glazbene nastave i (...) ne mogu se koristiti ni pri određivanju koncepcije ni u nastavnim programima.

3.4. Udžbenik u nastavi glazbe

Razmatrajući cilj i zadatke Glazbene kulture te polazeći od činjenice da glazbena nastava pripada umjetničkom području, mogu se postaviti sljedeća pitanja: *Smije li nastava glazbe polaziti od teorijskoga pristupa?*, i *Je li potreban udžbenik u nastavi glazbe?*. Prvo je potrebno definirati pojam „udžbenik” općenito. Prema Matijević i Topolovčan (2017) udžbenik je osnovna školska knjiga koja je pisana prema nastavnomu planu i programu. U njoj su razrađeni sadržaji učenja nastavnoga predmeta. „Udžbenik služi učenicima kao jedan od izvora znanja za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ciljeva utvrđenih nacionalnim i predmetnim kurikulumom” (Šulentić Begić i Rado, 2013, 1). Prve školske knjige koristile su učiteljima za

tumačenje nastavnoga sadržaja učenicima, a danas je to glavno učenikovo oruđe u obrazovanju (Matijević i Topolovčan, 2017).

Prema Nastavnom planu i programu iz 2006. godine udžbenici i radne bilježnice nisu potrebni na nastavi Glazbene kulture, ali unatoč tomu, Glazbena kultura je „u odnosu na broj sati, apsolutni šampion po broju udžbenika, vježbenica i priručnika za nastavu” (Rojko, 2012, 196). Autorice Gortan-Carlin i Bačić (2014) smatraju da se kvalitetna nastava glazbe može održati korištenjem udžbenika, ali isto tako i bez njega što ovisi o kreativnosti samoga učitelja. Rojko (2012) pak smatra da je udžbenik u potpunosti nepotreban na nastavi glazbe jer prije svega on ne ispunjava glavnu karakteristiku udžbenika, a to je da se učenici s njim samostalno koriste. Udžbenici Glazbene kulture, zapravo su priručnici za nastavnike, a ne udžbenici za učenike. Rojkovo razmišljanje potvrdilo je istraživanje koje su provele Šulentić Bego i Rado (2013). Istraživanje je pokazalo da su udžbenici u prvim trima razredima osnovne škole zapravo priručnici za učitelje jer su ih učenici koristili samo za praćenje teksta pjesama. Također, istraživanje je pokazalo velik broj uputa i neglazbenih zadataka, zadataka neprimjernih učenikovo dobi, notne zapise pjesama te teške i neshvatljive zadatke. Rojko je naveo niz primjera iz udžbenika Glazbene kulture kojima potvrđuje svoje stajalište da je glazbena nastava „u velikoj mjeri upravo proces stjecanja vještina koji se ne može obuhvatiti udžbenikom” (Rojko, 2012, 195). Nasljedno na svoje tvrdnje, Rojko dolazi do zaključka da „učeniku osnovne škole treba jedna prazna kajdanka, nekoliko CD-ova i jedna tanka knjižica s nešto muzikoloških podataka. Sve ostalo što se danas sasvim nepotrebno piše po udžbenicima: pjesme, melodijski i ritamski primjeri, ljestvice, modulatori, ritamske tabele, crteži klavijatura, itd. – kao nastavna pomagala – spadaju u opremu učionice za glazbu” (Rojko, 2012, 195).

4. IZVANNASTAVNE GLAZBENE AKTIVNOSTI

Uz redovnu nastavu, glazbena nastava u osnovnoj školi uključuje izbornu nastavu, izvannastavne aktivnosti te nastavu izvan učionice. Konceptijski, otvoreni model, u nastavi glazbe pozornost pridaje i izvannastavnim glazbenim aktivnostima koje razvijaju glazbene mogućnosti učenika (Vidulin i Martinović, 2015). U izvannastavne aktivnosti spadaju: zbor, instrumentalne i vokalne skupine, folklor, ples, glazbena slušaonica i raznovrsni glazbeni projekti (HNOS, 2006). Izvannastavne aktivnosti su prilika da se učenici rasterete od mnoštva gradiva, obrazovne zahtjevnosti i višesatnoga sjedenja u klupama. Učenici će biti više u interakciji s vršnjacima. Njihov rad pridonijet će i školi, unoseći opuštenost, slobodu i kreativnost koja ne guši dječje interese i potrebe za zabavnim, kvalitetnim i organiziranim provođenjem slobodnoga vremena. Bez obzira na školski uspjeh, izvannastavne aktivnosti omogućuju učenicima afirmaciju njihovih sklonosti (Previšić, 2001). Vidulin-Orbanić (2007, prema Pejić Papak i Vidulin, 2016) provela je istraživanje u dvjema osnovnim školama s ciljem ispitivanja uključenosti učenika u izvannastavne aktivnosti. Rezultati su pokazali da je više od 40% učenika uključeno u izvannastavne glazbene aktivnosti. Istraživanje Krnić i Grgat (2016) koje je provedeno u školama grada Splita pokazalo je da učenici viših razreda u većoj mjeri sudjeluju u izvannastavnim glazbenim aktivnostima od učenika nižih razreda. Svrha je nastave glazbe i izvannastavnih aktivnosti da nakon osnovnoga školovanja učenici postanu aktivni sudionici glazbenoga stvaralaštva svoje sredine (Rakijaš, 1961). Vidulin-Orbanić (2013) smatra da otvoren i slobodan pristup izvannastavnim glazbenim aktivnostima osigurava razvoj glazbenih vještina učenika te im omogućuje otkrivanje i usavršavanje svojih kreativnih i glazbenih potencijala koje mogu predstaviti na javnim glazbenim događanjima koja se organiziraju unutar, ali i izvan škole. Nastupi će kod učenika razvijati daljnje sudjelovanje u glazbenim događanjima kulturnoga života svoga mjesta. „S obzirom na važnu ulogu pjevanja, koje pridonose estetskom, intelektualnom, duhovnom, društvenom, moralnom i tjelesnom razvoju djeteta, suvremena osnovna škola mora uložiti dodatan napor u poticanju kvalitetnog školskog muziciranja u zborovima i klapama” (Krnić, 2009, 172).

U Republici Hrvatskoj gotovo da nema osnovne škole u kojoj ne djeluje dječji zbor i/ili u posljednjih desetak godina, dječja klapa (Krnić, 2009). Najpopularnija glazbena izvannastavna aktivnost u općeobrazovnim školama RH zasigurno je školski zbor, to potvrđuju istraživanja Vidulin-Orbanić (2005, prema Dubovicki, Svalina i Proleta, 2014), Krnić i Grgat (2016) te Šulentić Begić, Begić i Pušić (2020) koja su pokazala da je pjevanje najomiljenija izvannastavna glazbena aktivnost, no ta omiljenost opada s dobi učenika (Šulentić Begić i

Radičević, 2010). Za uspješno djelovanje školskoga zbora i klape potrebo je ostvariti brojne preduvjete. Dva ključna preduvjeta su: stručno-glazbenički i stručno-pedagoški kvalitetan zborovođa te kvalitetan korpus pjevača. Uz njih potrebno je ostvariti i niz izvanglazbenih preduvjeta kao što su kvalitetni materijalni uvjeti, međusobna podrška, podrška roditelja i slično (Krnić, 2009).

Zbog popularnosti pjevanja u izvannastavnim glazbenim aktivnostima, u sljedeća dva potpoglavlja pobliže će se prikazati školski zbor te školska klapa.

4.1. Školski zbor

„Povijest zorskog pjevanja stara je koliko i povijest glazbe“ (Krnić, 2009, 171). Zborsko pjevanje je kroz povijest doživjelo niz promjena. Dječji zborovi pojavljuju se već u srednjem vijeku, u kojima su pjevali samo dječaci dok će se djevojčice priključiti stoljećima kasnije. U 19. stoljeću pojavljuje se pokret za uvođenje zorskoga pjevanja u općeobrazovne škole, kada djevojčice i dječaci postaju ravnopravni članovi.

Radočaj-Jerković (2017, prema Radočaj-Jerković, Škojo i Milinović, 2018) navodi da zborsko pjevanje na kvalitetan način odgovara na potrebu učenika za aktivnim muziciranjem i omogućuje im istražiti glazbene potencijale. U kojoj će se mjeri cjelokupni glazbeni potencijal djeteta razviti, ovisi o psihofizičkim predispozicijama i glazbenom okruženju u kojem ono odrasta (Denac, 2004, prema Radočaj-Jerković i sur., 2018). Moeleants (2012, prema Radočaj-Jerković i sur., 2018) promatra školski zbor kao posebno pozitivno glazbeno okruženje koje učenicima omogućuje usvajanje glazbenih znanja, razvoj glazbenih vještina i sposobnosti. Osim na samoga učenika, javno djelovanje zbora utječe i na stvaranje estetski posebno kvalitetnoga društvenoga ozračja u životu škole, obitelji i zajednice. Radočaj-Jerković i sur. (2018) ustanovile su da zborsko pjevanje utječe na glazbene preferencije, iako mu to nije primarna funkcija. Učenici koji su pohađali školski zbor izrazili su interes prema skoro svim kategorijama istraženih glazbenih stilova, osim hrvatske tradicijske glazbe. Također, autorice su utvrdile te ističu da „neformalne glazbene aktivnosti u okviru rada dječjih pjevačkih zborova mogu doprinijeti ostvarenju estetskih zadataka glazbenog odgoja, stoga je taj potencijal potrebno identificirati te primijeniti i u redovnoj nastavi Glazbene kulture“ (Radočaj-Jerković i sur., 2018, 327).

4.2. Školska klapa

Muška klapa formirala se sredinom 19. stoljeća u Dalmaciji te je označavala skupinu od pet do deset pjevača koji pjevaju homofone napjeve bez pratnje instrumenata. Izvorni motiv klape je druženje i uživanje u pjevanju. Nakon osnivanja Festivala dalmatinskih klapa u Omišu, 1967. godine pojavljuju se nove glazbeno-društvene pojave, ženske i dječje klape, a u novije vrijeme i mješovite klape (Krnić, 2009).

Popularnost klapske pjesme, rezultirala je osnivanjem klapa u školama (Jadan, 2020). 1970. godine osnovana je prva dječja školska klapa (Krnić, 2009). Smisao je školske klape kako navodi Kodžoman (2019) odgajati i obrazovati učenike u duhu glazbene tradicije kako bi svojim sudjelovanjem u školskoj klapi očuvali i prenijeli na druge učenike tradiciju klapskoga pjevanja. Prednosti pjevanja u školskoj klapi su razvijanje percepcije višeglasja, upoznavanje tradicijske glazbe Hrvatske, stjecanje znanja i vještina za klapsko pjevanje. Osima toga, djelovanje u školskoj klapi „otvara vrata” za nastavak aktivnoga muziciranja u klapskim (muškim, ženskim, mješovitim) sastavima nakon završenoga školovanja. U školskoj klapi djeluje do deset učenika, dopušta se i nešto više. Prilikom formiranja potrebno je selektirati pjevače na temelju glazbenih sposobnosti jer je jedan od zadataka estetskoga odgoja ostvarivanje lijepoga. Kvalitetan korpus pjevača kako u školskom zboru tako i u školskoj klapi postaje interesantna skupina nadarenih učenika. Dječjoj klapi prirodno pjevanje je u troglasju, u kojem gornja dva glasa donose melodiju, a najdublji glas jasno označava harmonijske funkcije, što se razlikuje od muške, ženske i mješovite klape koje gotovo isključivo pjevaju u četveroglasju (Krnić, 2009). Osim kvalitetnoga korpusa pjevača, Jadani (2009) upozorava na odabir klapskih pjesama jer je iznimno važno da se izaberu pjesme prikladne školskoj dobi prema glazbenim mogućnostima učenika. Pjesma *Zapivala tica mala* (slika 6) tradicionalna je pjesma grada Solina te je ona jedna od primjera tradicionalnih pjesama prikladnih za školsku klapu.

Rezultati istraživanja Šulentić Begić i Vranješević (2013) pokazali su kako učenici najviše vole pjevati vesele pjesme, brzoga tempa i popularne pjesme, a nerado pjevaju narodne pjesme. Ovakvi rezultati trebaju biti poticaj učiteljima i nastavnicima Glazbene kulture da potiču interes za tradicijskom glazbom te da provode različite aktivnosti uz koje će učenicima pokazati ljepote i vrijednosti tradicijske glazbe. Pjevanjem u školskoj klapi učenici prije svega poštuju običaje svoga kraja, stvaraju pozitivnu sliku o sebi i svojoj okolini te razvijaju toleranciju i prihvaćanje tuđih običaja.

ZAPIVALA TICA MALA

(Solin)

narodna

Largo sensibile

p 1. Za - pi - va - la ti - ca ma - la na ze - le - noj gra - ni,
mf 2. A da zna - deš koj - te ju - bi ka - no zo - ra cvi - će,

ben marcato

ne - ka pi - va si - ro - ti - ca ni - ko jon ne - bra
i da te - be sr - ce mo - je pri - stat ju - bit - ne

1. ni; ne - ka pi - va - ni.
-će; i da te - be - će.

2. FINE

tica – ptica; *pristat* – prestati; *niko* – nitko

Slika 6. Primjer jednoglasne pjesme prikladne za školsku klapu (preuzeto iz *Mojih prvih 100 pjesama za dječje klape i školske zborove*, 2006, 17)

„Klupska pjesma je iskrena, topla i duboka. (...) Dok bude klape, bit će i pjesme, bit će ljubavi i života. Zato, sačuvajmo, podržimo, ujedinitimo niti u prekrasno tkanje, baštinu za našu djecu” (Stipišić, 2006, 5).

5. ISTRAŽIVANJE: STAVOVI UČENIKA OSNOVNE ŠKOLE PREMA NASTAVI GLAZBENE KULTURE

5.1. Problem, ciljevi i hipoteze istraživanja

Satnica u razrednoj i predmetnoj nastavi Glazbene kulture iznosi ukupno 35 sati godišnje. S obzirom da su mnogobrojna istraživanja naglasila važnost glazbenoga odgoja i obrazovanja, 1 sat tjedno ne dopušta učiteljima i nastavnicima na kvalitetan način za dobrobit djeteta obraditi ishode koji su propisani kurikulumom. Istraživanje je provedeno s ciljem da se ispituju stavovi učenika četvrtih i osmih razreda osnovne škole prema nastavi Glazbene kulture te ispitati razlikuju li se navedeni stavovi s obzirom na spol i dob učenika te njihovu uključenost u pjevački zbor ili klapu.

U skladu s utvrđenim problemom definirani su sljedeći ciljevi istraživanja:

1. Ispitati zadovoljstvo učenika nastavom Glazbene kulture.
2. Ispitati stavove prema nastavi Glazbene kulture s obzirom na spol i dob.
3. Ispitati utjecaj sudjelovanja u zboru ili klapi na stavove prema nastavi Glazbene kulture.

Na temelju definiranoga cilja i problema istraživanja, postavljene su sljedeće hipoteze:

H1: Učenici imaju pozitivan stav prema predmetu Glazbena kultura.

H2: Učenice, u odnosu na učenike, imaju pozitivnije stavove prema predmetu Glazbena kultura.

H3: Mlađi učenici, u odnosu na starije učenike, imaju pozitivnije stavove prema predmetu Glazbena kultura.

H4: Učenici koji pjevaju u zboru ili klapi, u odnosu na učenike koji nisu uključeni u navedene aktivnosti, imaju pozitivnije stavove prema predmetu Glazbena kultura.

5.2. Metoda istraživanja

5.2.1. Sudionici

Ispitivanje je provedeno na uzorku od 219 sudionika (\check{Z} = 115, M = 104), učenika četvrtih (N = 102) i osmih (N = 117) razreda OŠ Pojišan u Splitu (N = 125) i OŠ Dugopolje u Dugopolju (N = 94) (tablica 7).

Tablica 7. Struktura uzorka

SPOL	N	RAZRED	N	GRAD/ MJESTO ŠKOLE	N
M	104	4.	102	Split	125
Ž	115	8.	117	Dugopolje	94
UKUPNO	219				

5.2.2. Instrument i postupak ispitivanja

Za potrebe istraživanja oblikovan je upitnik od dva dijela. U prvom dijelu, *Upitniku općih podataka*, prikupljeni su sociodemografski podatci o sudionicima (grad/mjesto u kojemu se nalazi škola, naziv škole, spol, razred, pjevanje u zboru ili klapi).

Drugi dio, *Stavovi o predmetu Glazbena kultura*, sadrži četrnaest tvrdnji. Tvrdnjama se ispituju stavovi učenika o predmetu Glazbena kultura. Na ljestvici Likertova tipa, sudionici su za svaku tvrdnju trebali zaokružiti u kojoj se mjeri slažu s navedenom tvrdnjom, pri čemu je stupanj slaganja varirao od 1 do 5 (1 = uopće se ne slažem; 5 = u potpunosti se slažem). Provjera faktorske strukture skale primjenom eksploratorne faktorske analize (EFA) metodom glavnih komponenata uz varimaks normaliziranu rotaciju, dobivena je jednofaktorska struktura skale. Budući da je pouzdanost cijelog upitnika bila visoka, formiran je jedan ukupni rezultat koji se koristio u daljnjim analizama. Psihometrijske značajke skale prikazane su u tablici 8.

Tablica 8. Psihometrijske značajke skale Stavovi o predmetu Glazbena kultura

REDNI BROJ	TVRDNJA
1.	Volim nastavu Glazbene kulture.
2.	Nastava Glazbene kulture za mene je opuštajuća.
3.	Uživam na satima Glazbene kulture.
4.	Volio/voljela bih da imamo više sati Glazbene kulture tjedno.

5.	Zadovoljan/na sam svojim udžbenikom Glazbene kulture.
6.	Volim sudjelovati u glazbenim aktivnostima (pjevanju, sviranju i sl.) tijekom nastave Glazbene kulture.
7.	Smatram da lijepo pjevam.
8.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom nastave učitelj/ica može prepoznati glazbeno nadarene učenike i uputiti ih u glazbenu školu.
9.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom glazbenih aktivnosti razvijamo svoju maštu.
10.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom glazbenih aktivnosti učim kako izraziti svoje osjećaje.
11.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom nastave razvijamo svoje glazbene sposobnosti.
12.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom nastave glazbe upoznajemo glazbena djela poznatih skladatelja.
13.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom nastave glazbe upoznajemo tradicijsku glazbu iz različitih dijelova svijeta.
14.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom nastave glazbe upoznajemo tradicijsku glazbu Hrvatske.
Cronbach α	0,93
M (sd)	47,67 (13,85)
raspon	14-70
prosječna r među česticama	0,51
K-S d	0,08, $p < 0,01$
asimetričnost	-0,30
spljoštenost	-0,81

5.3. Rezultati istraživanja i rasprava

HI: *Učenici imaju pozitivan stav prema predmetu Glazbena kultura.*

Kako bismo ispitali stavove učenika o nastavi Glazbene kulture, izračunate su aritmetičke sredine i standardne devijacije. Rezultati pokazuju da učenici imaju pozitivne stavove prema nastavi Glazbene kulture ($M = 3,40$; $sd = 0,99$), čime je potvrđena prva hipoteza.

Iako se stavovi učenika prema nastavi glazbe mijenjaju iz generacije u generaciju (Bunjić, 2021), mnoga istraživanja utvrdila su pozitivne stavove učenika prema predmetu Glazbena kultura koji porastom dobi opadaju (Dobrota i Reić Ercegovac, 2011; Dobrota i Obradović, 2012; Dobrota i Barbarić, 2017; Dobrota i Conar, 2018; Šulentić Begić i sur., 2020; Bunjić, 2021; Vrsalović, 2023). McCarthy, O'Flaherty i Downey (2019) istražile su čimbenike koji su utjecali na stavove Irskih srednjoškolaca prema nastavi glazbe. Na prvom mjestu je urođeni interes prema nastavi glazbe koji je potenciran postojećom učenikovom vještinom ili talentom. Zatim, procijenjena korist predmeta za daljnje obrazovanje ili profesionalnu karijeru, nastavni program predmeta te metode poučavanja njihovih nastavnika. Prema mišljenjima različitih autora, Bunjić (2021) navodi da na smanjivanje popularnosti Glazbene kulture utječu sljedeći čimbenici: motivacija učenika u različitim fazama razvoja, razlika vrste glazbe u školi i izvan nje, slaba i nedovoljna osposobljenost glazbenih pedagoga, neprilagođenost sadržaja zahtjevima modernoga društva i dr. Eldemir (2016) je potvrdio da su stavovi učenika osnovnih škola 4. razreda prema nastavi glazbe općenito pozitivni. Rezultati su pokazali da učenici s ljubavlju pohađaju nastavu te da nastavu smatraju zanimljivom i korisnom. Suprotno navedenim pozitivnim stavovima učenika, istraživanja Crowther i Durkin (1982) te Marušić (2006) pokazali su negativne stavove učenika prema nastavi glazbe. Marušić (2006) je provela istraživanje na uzorku od 2674 učenika osmih razreda iz cijele Hrvatske. Svojim istraživanjem je detaljno ispitala učeničke stavove o pojedinim predmetima, učeničku procjenu zastupljenosti pojedinih nastavnih metoda, učeničku procjenu o podršci koju dobivaju od nastavnika te učeničke doživljaje škole općenito. U istraživanju je obuhvaćeno 13 nastavnih predmeta. U ovom istraživanju, učenici su nastavni predmet Glazbena kultura procijenili kao nezanimljiv, osrednje razumljiv, lagan, nekoristan za sadašnjost i nevažan za budućnost. Većina učenika ne vidi sadržajnu povezanost odgojnih predmeta u koje spada i Glazbena kultura s ostalim nastavnim predmetima. 11% učenika smatra da može utjecati na sadržaj i metode rada na satu Glazbene kulture što upućuje na stupanj fleksibilnosti programa u odnosu na potrebe učenika. Samo 3,1% učenika je odabralo Glazbenu kulturu kao omiljeni predmet, a na njihov odabir

utjecali su neki od sljedećih čimbenika: zanimljivost i lakoća predmeta, nastavnici, interes, nastavni sadržaj i aktivnost, fleksibilnost nastave, korisnost predmeta za budućnost. Ovo istraživanje je pokazalo i važnost podrške koju učenici dobivaju od nastavnika. Njihova podrška uveliko utječe na učenikov stav o predmetu, ali i o uspjehu učenika u ovladavanju gradiva. Nedovoljnu suvremenost i nedovoljnu usklađenost Glazbene kulture s drugim predmetima osim učenika, procijenili su i učitelji u istraživanju koje je provela Baranović (2006). Cilj svakoga glazbenoga pedagoga je „da dijete razvije ispravan stav prema glazbi” (Dobrota, 2012, 37) i nastavi Glazbene kulture. Iako nimalo lagan zadatak, ali kako Dobrota i Obradović (2012) te Škojo (2021) naglašavaju da svaki učitelj svojim predanim i metodički kvalitetnim radom odabirući atraktivan i umjetnički vrijedan repertoar s kojim će se učenici moći emocionalno povezati, trebaju stvarati opuštajuću atmosferu na nastavi glazbe. Takva nastava će zasigurno kod učenika razviti pozitivnije stavove prema Glazbenoj kulturi, ali i glazbi općenito.

H2: Učenice, u odnosu na učenike, imaju pozitivnije stavove prema predmetu Glazbena kultura.

Kako bi se ispitalo razlikuju li se stavovi učenika prema predmetu Glazbena kultura s obzirom na spol, izračunat je Mann-Whitney U-test (tablica 9). Rezultati ukazuju na nepostojanje razlika između učenika i učenica u stavovima prema Glazbenoj kulturi, čime je odbačena postavljena hipoteza. Iako se dobiveni rezultati slažu s rezultatima Dobrote i Conar (2018) te Šulentić Begić, Begić i Pušić (2020), oni nisu u skladu s rezultatima brojnih istraživanja koji ukazuju da spol ipak ima utjecaj na stavove učenika prema nastavi glazbe, s tim da djevojčice imaju pozitivnije stavove od dječaka (Haladyna i Thomas, 1979; Vander Ark i sur., 1980; Crowther i Durkin, 1982; Eccles i sur., 1993; Ruismäki i Tereska, 2008).

Tablica 9. Razlike u stavovima prema Glazbenoj kulturi s obzirom na spol

SPOL	C	U	z	p
M	3,37	5535,00	-0,83	0,41
Ž	3,65			

Dobrota i Reić Ercegovac (2011) provele su istraživanje u kojem su proučavale povezanost spola i vrste škole na učeničke stavove. Ispitanici trećih razreda osnovne škole iskazali su pozitivan stav prema Glazbenoj kulturi i prema glazbi općenito. Potvrđen je utjecaj spola, učenice su imale pozitivniji stav prema Glazbenoj kulturi i prema glazbi općenito. Vrsta

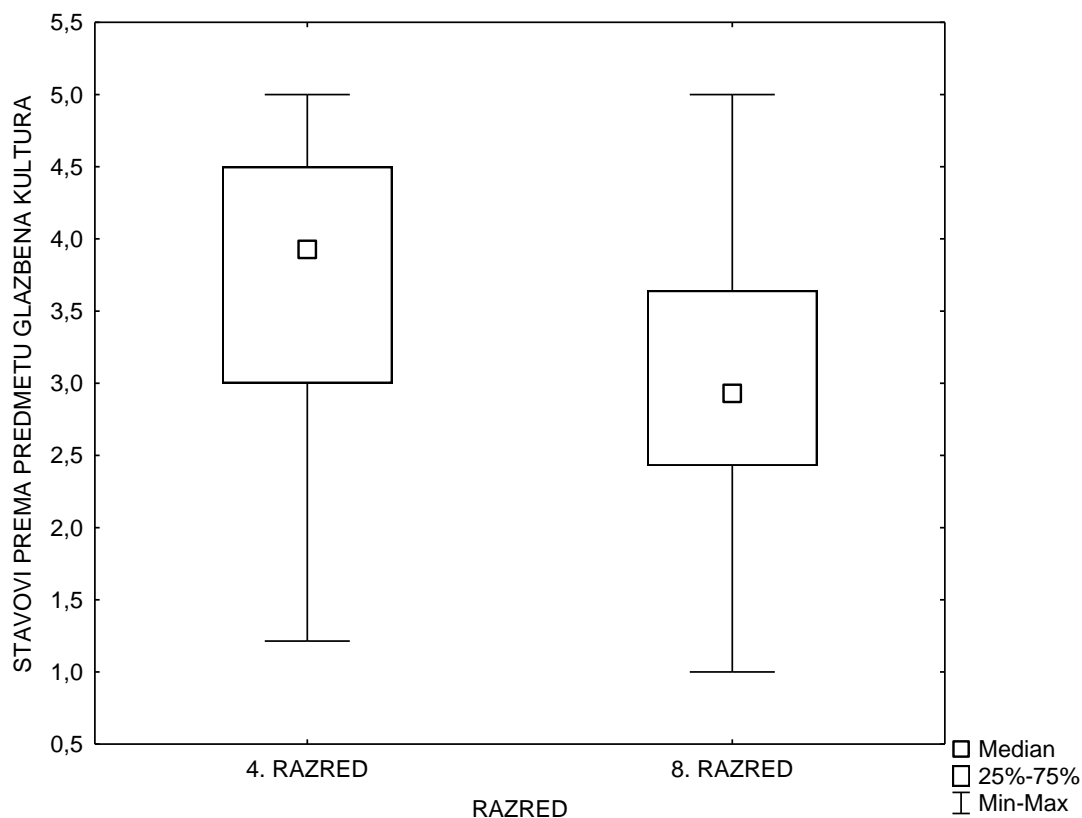
škole nije utjecala na stavove učenika. Dobrota i Obradović (2012) ispitale su utjecaj spola, dobi i mjesta stanovanja na učeničke stavove prema glazbi i Glazbenoj kulturi na sudionicima četvrtih i osmih razreda osnovnih škola Splitsko-dalmatinske i Hercegovačko-neretvanske županije. Istraživanjem se taj utjecaj potvrdio. I u ovom se istraživanju pokazalo da učenice imaju pozitivnije stavove prema nastavi glazbe i glazbi općenito od učenika.

H3: Mlađi učenici, u odnosu na starije učenike, imaju pozitivnije stavove prema predmetu Glazbena kultura.

Kako bi se provjerilo postoje li razlike u stavovima učenika prema predmetu Glazbena kultura s obzirom na dob, ponovno je izračunat Mann-Whitney U-test (tablica 10). Rezultati potvrđuju da učenici četvrtoga razreda, u odnosu na učenike osmoga razreda (slika 7) imaju pozitivnije stavove prema Glazbenoj kulturi, čime je potvrđena postavljena hipoteza.

Tablica 10. Razlike u stavovima prema Glazbenoj kulturi s obzirom na dob

RAZRED	C	U	z	p
4. razred	3,80	3677,50	4,82	0,00
8. razred	2,90			

Slika 7. Razlike u stavovima prema Glazbenoj kulturi s obzirom na dob

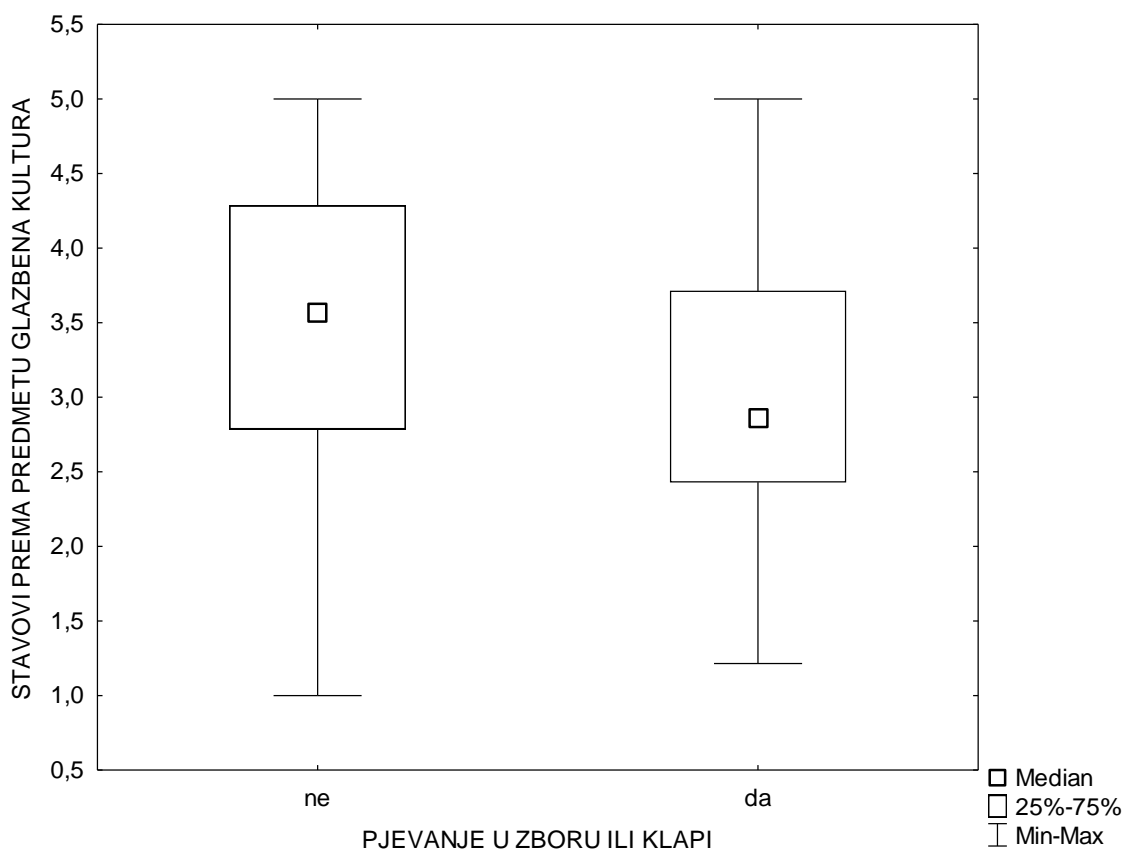
Dobrota i Barbarić (2017) svojim istraživanjem su potvrdile da mlađi učenici (2. i 3. razred), u odnosu na starije učenike (7. i 8. razred), imaju pozitivnije stavove prema predmetu Glazbena kultura. Opadanje interesa prema nastavi glazbe s porastom dobi, potvrdilo je i istraživanje koje su provele Dobrota i Conar (2018), dok utjecaj spola nije potvrđen. U istraživanju je sudjelovalo 245 učenika trećega, četvrtoga, sedmoga i osmoga razreda osnovne škole te trećega i četvrtoga razreda gimnazije. Razredna nastava je Glazbenu kulturu rangirala na drugo mjesto, predmetna nastava na predzadnje, učenici trećega razreda gimnazije Glazbenu umjetnost je smjestila na peto, dok su učenici četvrtih razreda gimnazije Glazbenoj umjetnosti dodijelili šesto mjesto. Autorice smatraju da se učenici od najranije dobi trebaju okružiti kvalitetnim i raznovrsnim glazbenim ostvarenjima. Uz to, pretpostavljaju da interes prema nastavi glazbe opada s porastom dobi zbog razvojnih osobina učenika različite dobi te učitelja koji ne žele promijeniti koncepciju nastave već se drže standardnih okvira. Rezultati navedenih istraživanja su raznoliki s obzirom na različite čimbenike koji utječu na stavove učenika kao što su sociodemografski čimbenici, osobine učenika, osobine učitelja/nastavnika, mjesto stanovanja i dr. Slabiju sklonost učenika osmih razreda prema nastavi glazbe Dobrota i Obradović (2012) prepisuju utjecaju medija i vršnjaka. Njihovom razmatranju pridružuje se i Sučić (2016) koji procjenjuje da najveću odgovornost za odgajanje i razvijanje ukusa u glazbi i općenito u umjetnosti snose mediji pa tek onda školstvo. U istraživanju Šulentić Begić i sur. (2020) podjednak broj učenika smatra da mediji utječu, odnosno ne utječu na njihov glazbeni ukus, mada dio učenika mlađe dobi je svjesno medijskog utjecaja s obzirom da se nalaze u najranjivijoj dobi. Stariji učenici smatraju da mediji ne utječu na njihov glazbeni ukus. Autorice su uočile i utjecaj mjesta stanovanja, pretpostavljajući da malo mjesto u kojem žive učenici Hercegovačko-neretvanske županije ne pruža mogućnosti za izvannastavne aktivnosti te zbog toga imaju pozitivnije stavove od učenika Splitsko-dalmatinske županije koji imaju puno veće mogućnosti jer žive u velikom gradu.

H4: *Učenici koji pjevaju u zboru ili klapi, u odnosu na učenike koji nisu uključeni u navedene aktivnosti, imaju pozitivnije stavove prema predmetu Glazbena kultura.*

I, konačno, kako bi se ispitalo postoje li razlike u stavovima učenika prema Glazbenoj kulturi između učenika koji pjevaju u zboru ili klapi te učenika koji nisu uključeni u navedene aktivnosti, proveden je Mann-Whitney U-test (tablica 11). Rezultati potvrđuju da učenici koji ne pjevaju u zboru ili klapi, u odnosu na učenike koji se bave navedenim aktivnostima (slika 8), imaju pozitivnije stavove prema Glazbenoj kulturi. Time je odbačena postavljena hipoteza.

Tablica 11. Razlike u stavovima prema Glazbenoj kulturi s obzirom na pjevanje u zboru ili klapi

PJEVANJE U ZBORU ILI KLAPI	C	U	z	p
NE	3,63	1923,00	2,36	0,02
DA	2,79			

Slika 8. Razlike u stavovima prema Glazbenoj kulturi s obzirom na pjevanje u zboru ili klapi

Ovom istraživanju može se pridružiti istraživanje Šulentić Begić i sur. (2020) gdje se pokazalo da učenici koji ne pohađaju izvannastavne aktivnosti, pogotovo oni koji su manje okruženi glazbom, iskazuju veće afinitete prema slušanju glazbe od učenika koji pohađaju izvanškolske aktivnosti. Međutim, ovo istraživanje se ne slaže s istraživanjem Mucić (2023) u kojem su sudjelovali učenici predmetne nastave glazbe te su rezultati pokazali da učenici koji se rado uključuju u nastavne i izvannastavne glazbene aktivnosti snažnije doživljavaju glazbu te imaju općenito pozitivniji stav prema školi. Istraživanjem Gergorić (2019) uočilo se da učenici koji iskazuju pozitivnije stavove prema glazbi motiviraniji su za uključivanje u izvannastavne glazbene aktivnosti. Austin i sur. (1990) utvrdili su da je sudjelovanje u školskim i izvanškolskim glazbenim aktivnostima značajan prediktor u formiranju stavova prema nastavi

glazbe. Rezultati istraživanja Šulentić Begić i sur. (2023) pokazali su da učenici koji pohađaju izvanškolsku glazbenu aktivnost imaju bolje rezultate na testu glazbenih sposobnosti. Pozitivan stav prema nastavi glazbe uvjetovan iskustvom pjevanja u zboru potvrdilo je istraživanje Nikolić (2019). Istraživanje Radočaj-Jerković i sur. (2018) potvrđuje da neformalne glazbene aktivnosti u okviru dječjih pjevačkih zborova mogu doprinijeti ostvarenju estetskih zadataka glazbenoga odgoja, stoga taj potencijal treba identificirati te primijeniti i u redovnoj nastavi Glazbene kulture.

6. ZAKLJUČAK

Konvencija o pravima djeteta u stavku 1. članka 12. propisuje da svako dijete koje je u stanju oblikovati vlastito mišljenje ima pravo na slobodno izražavanje svojih stavova o svim stvarima koje se na njega odnose te se ti stavovi trebaju uvažavati u skladu s dobi i zrelošću djeteta. Dodamo li ovom članku, članak 28. kojim se propisuje da svako dijete ima pravo na kvalitetno obrazovanje, nalaže se da je potrebno ispitati djetetove stavove o školi i nastavnim predmetima koje pohađa kako bi se podigla kvaliteta odgojno-obrazovnog sustava koji je neophodna sastavnica svakoga pojedinca, ali i društva. Marušić (2006, 175) naglašava kako „bez uvida u stajališta učenika nije moguće dobiti jasnu sliku ni o dobrim i lošim stranama sadašnjih nastavnih planova i programa i njihove provedbe, a niti o prirodi potrebnih promjena”. S obzirom na važnost što naglašava Marušić, ovim radom se htjelo omogućiti učenicima da iznesu svoje stavove o mjestu i ulozi nastave glazbe kako bi se uočile pozitivne i negativne strane nastave Glazbene kulture.

Rezultati ovoga istraživanja potvrdili su da učenici imaju pozitivan stav prema nastavi Glazbene kulture. Time je potvrđena važnost uvažavanja učenikovih potreba te afiniteta prema glazbenim aktivnostima i sadržajima pri planiranju nastave. Uvažavanjem učenikovih interesa na nastavi rezultira većom motiviranošću aktivnoga bavljenja glazbom te pozitivnijim stavovima prema nastavi glazbe, ali i o glazbi općenito. Rezultatima istraživanja je potvrđeno da spol ne predstavlja značajan prediktor stavova prema nastavi glazbe. Mlađi učenici imaju pozitivnije stavove prema Glazbenoj kulturi u odnosu na starije te je time potvrđeno da je dob značajan prediktor stavova prema nastavi glazbe. Utjecaj dobi ističe koliku ulogu učitelj razredne nastave ima pri formiranju učenikovih stavova prema nastavi glazbe. Djeci u osnovnoj školi, posebno u razrednoj nastavi potreban je što kvalitetniji glazbeni odgoj koji će biti temelj za njihov daljnji razvoj. Temelji koje učitelj razredne nastave postavlja na nastavi glazbe moraju biti čvrsti kako bi učenici mogli na njima nastaviti graditi glazbena znanja, vještine i preferencije koje će prikupljati u svomu daljnjem obrazovanju. Potrebno je istaknuti da djeca imaju različite glazbene sposobnosti, koje se mogu pozitivno razvijati uz pravilan rad glazbenih pedagoga. Upravo otvoreni kurikulum omogućuje da se nastava glazbe prilagođava interesima i sposobnostima učenika. Nadalje, nije se potvrdio utjecaj sudjelovanja u zboru ili klapi na stavove prema nastavi Glazbene kulture, što se može objasniti malim brojem učenika koji sudjeluju u školskom zboru ili klapi.

Učiteljev/nastavnikov rad odražava učenika, njegove emocije, preferencije, stavove i pogled na svijet. Stoga je važno da učitelj/nastavnik Glazbene kulture prilikom planiranja

nastave glazbe uvaži želje, interese i stavove učenika kako bi stvorili ugodno i motivirajuće ozračje u učionici. Tijekom izvođenja nastave potrebno je koristiti različite nastavne oblike i metode rada koje se moraju prilagođavati različitim situacijama u razredu kako bi se mogli kvalitetno ostvariti ciljevi i ishodi kurikulumu nastavnoga predmeta. Ovim radom spoznala se i potvrdila važnost glazbenoga pedagoga u formiranju učeničkih stavova o nastavi glazbe koji utječu na daljnje učenje i bavljenje glazbom. S obzirom na sve navedene zadatke u ovom radu te ciljeve i ishode kurikulumu koji se očekuju da ih glazbeni pedagozi ostvare unutar 35 sati godišnje tj. 1 satu tjedno, može se postaviti pitanje, *Jesu li ta očekivanja opravdana?*

LITERATURA

- Austin, J. R. (1990). The Relationship of Music Self-Esteem to Degree of Participation in School and Out-of-School Music Activities Among Upper-Elementary Students. *Contributions to Music Education*, 17, 20–31. <http://www.jstor.org/stable/24127467>. Pristupljeno: 9.3.2024.
- Baranović, B. Nastavni programi iz perspektive nastavnika i učitelja. U: Baranović, B. (ur.), *Nacionani kurikulum za obvezno obrazovanje u Hrvatskoj – različite perspektive* (str. 97-174). Zagreb: Institut za društvena istraživanja.
- Šulentić Begić, J., Begić, A. i Pušić, I. (2020). Preferencije učenika prema aktivnostima i sadržajima u nastavi Glazbene kulture. *Nova prisutnost*, 18(1), 185-202. <https://doi.org/10.31192/np.18.1.13>. Pristupljeno: 12.3.2024.
- Bungić, M. (2021). Odabir i realizacija aktivnosti u nastavi Glazbene kulture i ponašanje učenika. Diplomski rad. Zagreb: Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:116:543144>. Pristupljeno: 2.3.2024.
- Crowther, R. D., & Durkin, K. (1982). Sex- and age-related differences in the musical behaviour, interests and attitudes towards music of 232 secondary school students. *Educational Studies*, 8(2), 131–140. <https://doi.org/10.1080/0305569820080206>. Pristupljeno: 9.3.2024.
- Dobrota, S. (2012). *Uvod u suvremenu glazbenu pedagogiju*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
- Dobrota, S., & Barbarić, S. (2017). Croatian Elementary School Students' Attitudes Towards Music Lessons. *The Journal of Music Education of the Academy of Music in Ljubljana*, 26, 5-19.
- Dobrota, S., & Conar, R. (2018). Stavovi učenika prema nastavi glazbene kulture i glazbene umjetnosti. *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 64(1), 131-139. <https://doi.org/10.32903/zs.64.1.10>. Pristupljeno: 12.1.2024.
- Dobrota, S. i Obradović, I. (2012). Stavovi učenika osnovne škole prema glazbi i nastavi glazbe. *Školski vjesnik*, 61 (1.-2.), 115-131. <https://hrcak.srce.hr/81026>. Pristupljeno: 3.3.2024.
- Dobrota, S., & Reić Ercegovac, I (2011). Stavovi učenika prema glazbi i nastavi glazbene kulture. *Školski vjesnik*, 60 (2.), 199-210. <https://hrcak.srce.hr/82183>. Pristupljeno: 3.3.2024.

- Dobrota, S., & Reić Ercegovac, I. (2016). *Zašto volimo ono što slušamo: glazbeno-pedagoški i psihologijski aspekti glazbenih preferencija*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
- Dubovicki, S., Svalina, V. i Proleta, J. (2014). Izvannastavne glazbene aktivnosti u školskim kurikulumima. *Školski vjesnik*, 63 (4), 553-578. <https://hrcak.srce.hr/136116>. Pristupljeno: 15.2.2024.
- Eccles, J., Wigfield, A., Harold, R. D., & Blumenfeld, P. (1993). Age and Gender Differences in Children's Self- and Task Perceptions during Elementary School. *Child Development*, 64(3), 830–847. <https://doi.org/10.2307/1131221>. Pristupljeno: 9.3.2024.
- Eldemir, A. C. (2016). An investigation of 4th Grade Students' Attitudes towards Music Class. *International Journal of Human and Behavioral Science* 2(1), 8-19. <https://doi.org/10.19148/ijhbs.67063> . Pristupljeno: 10. 2. 2024.
- Gergorić, A. (2020). Razvojne perspektive izvannastavnih glazbenih aktivnosti učenika osnovnih škola u Republici Hrvatskoj (Disertacija). Split: Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:168239>. Pristupljeno: 9.3.2024.
- Gortan-Carlin, I. & Bačić, I. (2014). Udžbenik glazbene kulture u razrednoj nastavi i glazbena kreativnost. U: Hozjan, D. (ur.) *Izobraževanje za 21. stoljeće: Ustvarjalnost v vzgoji in izobraževanju*. Kopar: Univerzitetna založba Annales, 345-353. <https://www.bib.irb.hr:8443/694154>. Pristupljeno: 10.2.2024.
- Haladyna, T., & Thomas, G. (1979). The Attitudes of Elementary School Children toward School and Subject Matters. *The Journal of Experimental Education*, 48(1), 18–23. <http://www.jstor.org/stable/20151308> . Pristupljeno: 9.3.2024.
- Jadan, E. (2020). Poticanje folklornog izričaja u nastavnim i izvannastavnim aktivnostima učenika osnovnih škola iz Hrvatskoga zagorja. Diplomski rad. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile.
- Kodžoman, A. (2019). Izvannastavne glazbene aktivnosti u osnovnim školama otoka Brača. Diplomski rad. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
- Krnić, M. (2009). Školski dječji pjevački zborovi i klape u funkciji glazbeno-estetskog odgoja. U: Ivon, H. (ur.) *Djeca i mladež u svijetu umjetnosti*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta, Centar za interdisciplinarne studije – Studia Mediterranea; Hrvatski pedagoško-književni zbor, Ogranak Split.

- Krnić, M. i Grgat, M. (2016). Izvannastavne glazbene aktivnosti u osnovnim školama grada Splita. *Croatian Journal of Education*, 18 (Sp.Ed.2), 175-185. <https://doi.org/10.15516/cje.v18i0.2111>. Pristupljeno: 15.2.2024.
- Kučukalić, Z. (1980). Muzika i škola. Sarajevo: Svjetlost.
- Kurikulum nastavnih predmeta Glazbena kultura i Glazbena umjetnost za osnovne škole i gimnazije* (2019). Zagreb: Ministarstvo znanosti i obrazovanja.
- Marić, Lj. i Goran, Lj. (2013). Zapjevajmo radosno: metodički priručnik za odgojitelje, studente i roditelje. Zagreb: Golden Marketing – Tehnička knjiga.
- Marušić, I. (2006). Nastavni programi iz perspektive učenika. U: Baranović, B. (ur.), *Nacionani kurikulum za obvezno obrazovanje u Hrvatskoj – različite perspektive*, 175-213. Zagreb: Institut za društvena istraživanja.
- Matijević, M. & Topolovčan, T. (2017). *Multimedijska didaktika*. Zagreb: Školska knjiga.
- McCarthy, C., O’Flaherty, J., & Downey, J. (2019). Choosing to study music: Student attitudes towards the subject of music in second-level education in the Republic of Ireland. *British Journal of Music Education*, 36(2), 139-153. <https://doi.org/10.1017/So265051719000093> . Pristupljeno: 9.3.2024.
- Mucić, M. (2023) Povezanost nastave glazbe i izvannastavnih glazbenih aktivnosti s kvalitetom školskoga života učenika. U: Vidulin, S. (ur.), *Glazbena pedagogija u svjetlu sadašnjih i budućih promjena 8: Glazba i dobrobit u obrazovanju i umjetnosti*, 103-119. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile – Muzička akademija. <https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/prilog-skup/737348>. Pristupljeno: 9.3.2024.
- Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje* (2011). Zagreb: Ministarstvo znanosti i obrazovanja.
- Nastavni plan i program za osnovnu školu* (2006). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.
- Nikolić, L. (2018). Utjecaj glazbe na opći razvoj djeteta. *Napredak*, 159 (1 - 2), 139-158. <https://hrcak.srce.hr/202779>. Pristupljeno: 5.3.2024.
- Nikolić, L. (2019). Stavovi studenata učiteljskog studija o glazbenom obrazovanju: Mogu li se mijenjati tijekom nastave glazbe? *Metodički ogledi: časopis za filozofiju odgoja*, 25(2), 111-136. <https://doi.org/10.21464/mo.25.2.6> . Pristupljeno: 9.3.2024.
- Nikolić, L. (2021). Ritamske aktivnosti: Poticaj za razvoj djeteta. *Metodički ogledi: časopis za filozofiju odgoja*, 28 (2), 193-220. <https://doi.org/10.21464/mo.28.2.5>. Pristupljeno: 15.2.2024.

- Previšić, V. (2001). Izvannastavne aktivnosti u školi. U: Vrgoč, H. (ur.), Uspješna škola: Poruke XII. Križevačkih pedagoških dana, 143-149. Zagreb – Križevci: Hrvatski pedagoško-književni zbor.
- Radočaj-Jerković, A., Škojo, T. & Milinović, M. (2018). Zborsko pjevanje kao oblik neformalnog učenja i njegov utjecaj na formiranje dječjih glazbenih preferencija. *Školski vjesnik*, 67 (2), 311-329. <https://hrcak.srce.hr/216730>. Pristupljeno: 17.2.2024.
- Rakijaš, B. (1961). Muzički odgoj djeteta: priručnik za nastavnike muzičkog odgoja. Zagreb: Školska knjiga.
- Rojko, P. (1996). Metodika nastave glazbe: teorijsko-tematski aspekti. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Pedagoški fakultet.
- Rojko, P. (2012). Glazbenopedagoške teme. Zagreb: Naklada Jakša Zlatar.
- Ruismäki, H., & Tereska, T. (2008). Students' assessments of music learning experiences from kindergarten to university. *British Journal of Music Education*, 25, 23-39. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1073537>. Pristupljeno: 9.3.2024.
- Stipišić, Lj. (2006). Mojih prvih 100 pjesama : za dječje klape i školske zborove. Zadar: Gradska knjižnica.
- Strugar, V. (2012). *Znanje, obrazovni standardi, kurikulum: Teorijsko-kritički pristup obrazovnoj politici u Hrvatskoj*. Zagreb: Školske novine.
- Sučić, G. (2016). *Razvojni integrirani kurikulum u umjetničkim područjima*. Split: Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu.
- Škojo, T. (2021). Osvrt na emocionalni aspekt slušanja glazbe. *Diacovensia*, 29. (1.), 91-108. <https://doi.org/10.31823/d.29.1.5>. Pristupljeno: 22.1.2024.
- Šulentić Begić, J., Begić, A. i Pušić, I. (2020). Preferencije učenika prema aktivnostima i sadržajima u nastavi Glazbene kulture. *Nova prisutnost*, XVIII (1), 185-202. <https://doi.org/10.31192/np.18.1.13>. Pristupljeno: 9.3.2024.
- Šulentić Begić, J., Begić, A. i Šarić, K. (2023). Glazbene sposobnosti učenika osnovne općeobrazovne škole u kontekstu utjecaja dobi, spola i aktivnog bavljenja glazbom. *Odgajno-obrazovne teme*, 6 (2), 51-72. <https://doi.org/10.53577/oot.6.2.2>. Pristupljeno: 9.3.2024.
- Šulentić Begić, J., Rado, M. (2013). Udžbenik glazbene kulture u prvim trima razredima osnovne škole. *Tonovi*, 62 (2), 18-26. https://www.academia.edu/91382584/Udzbenik_glazbene_kulture_u_prvim_trima_razredima_osnovne_skole?uc-sb-sw=104868201. Pristupljeno: 22.2.2024.

- Šulentić Begić, J. i Vranješević, D. (2013). Dječji pjevački zbor mlađe školske dobi u osječkim osnovnim školama. *Školski vjesnik*, 62 (2-3), 355-373. <https://hrcak.srce.hr/105355> .
Pristupljeno: 15.4.2024.
- Ujedinjeni narodi. (1989). Konvencija o pravim djeteta. New York: Ujedinjeni narodi.
- Vidulin-Orbanić, S. (2013). Prikazi i osvrti: Glazbeno stvaralaštvo: teorijski i praktični prinos izvannastavnim glazbenim aktivnostima. *Školski vjesnik*, 62 (4), 573-575. <https://hrcak.srce.hr/112426>. Pristupljeno: 23.2. 2024.
- Vidulin, S. i Martinović, V. (2015). Umjetnička glazba i oblikovanje kulturnoga identiteta učenika. *Školski vjesnik*, 64 (4), 573-588. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/153129>.
Pristupljeno: 11.1.2024.
- Vrsalović, P. (2023). Stavovi učenika primarnog obrazovanja o nastavi Glazbene kulture. Diplomski rad. Split: Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:952037>. Pristupljeno: 3.3. 2024.
- Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* (2008). Zagreb: Hrvatski sabor.

SAŽETAK

U radu su istraženi stavovi učenika osnovne škole prema predmetu Glazbena kultura. U okviru istraživanja primijenjen je *Upitnik općih podataka* i upitnik pod nazivom *Stavovi o predmetu Glazbena kultura*, koji sadrži četrnaest tvrdnji kojima se ispituju stavovi učenika o predmetu Glazbena kultura. Istraživanje je provedeno na uzorku od 219 sudionika, učenika četvrtih i osmih razreda osnovne škole.

Rezultati potvrđuju da učenici imaju pozitivan stav prema nastavi Glazbene kulture. Nadalje, potvrđeno je kako je dob značajan prediktor stavova prema nastavi glazbe, na način da mlađi učenici u odnosu na starije učenike, imaju pozitivnije stavove prema Glazbenoj kulturi. Na temelju rezultata istraživanja utvrđeno je da spol i iskustvo pjevanja u zboru ili klapi ne predstavljaju značajan prediktor stavova prema nastavi glazbe.

Ključne riječi: nastava glazbe, osnovna škola, stavovi.

ELEMENTARY SCHOOL STUDENT'S ATTITUDES TOWARD PLACE AND ROLE OF MUSIC LESSONS

ABSTRACT

The paper investigates the attitudes of elementary school students towards the subject Music Culture. As part of the research, a *General Data Questionnaire* and questionnaire *Attitudes towards Music Culture*, which contains fourteen items examining the students' attitudes towards Music Culture. The survey was conducted on a sample of 219 participants, fourth and eighth grade primary school students.

The results confirm that students have a positive attitude towards music lessons. Furthermore, it was confirmed that age is a significant predictor of attitudes towards music teaching in such way that younger students, compared to older students, have more positive attitudes towards Music Culture. Based on the results of the research, it was also found that gender and experience of singing in the choir do not represent significant predictor of attitudes towards music teaching.

Keywords: music classes, elementary school, attitudes.

PRILOZI

Anketni upitnik o stavovima učenika prema Glazbenoj kulturi

Poštovana učenice, poštovani učenice,

ovim upitnikom ćemo ispitati tvoje stavove prema Glazbenoj kulturi. Upitnik je anoniman, zanimaju nas prosječni rezultati, stoga te molimo da iskreno odgovoriš na sva pitanja. Unaprijed zahvaljujemo na suradnji!

1. Upiši naziv škole koju pohađaš _____
2. Upiši ime grada/mjesta u kojemu se nalazi tvoja škola _____
3. Zaokruži kojega si spola:
 - a) muško
 - b) žensko
4. Upiši u koji ideš razred _____
5. Pjevaš li u školskom zboru ili klapi:
 - a) ne
 - b) da
6. U priloženoj tablici nalaze se tvrdnje koje se odnose na tvoje stavove prema Glazbenoj kulturi. Zaokruži onu brojku koja izražava tvoje mišljenje: 1 = uopće se ne slažem; 2 = ne slažem se; 3 = niti se slažem, niti se ne slažem; 4 = slažem se; 5 = u potpunosti se slažem.

Broj tvrdnje	Tvrdnja	Stupanj slaganja				
1.	Volim nastavu Glazbene kulture.	1	2	3	4	5
2.	Nastava Glazbene kulture za mene je opuštajuća.	1	2	3	4	5
3.	Uživam na satima Glazbene kulture.	1	2	3	4	5
4.	Volio/voljela bih da imamo više sati Glazbene kulture tjedno.	1	2	3	4	5
5.	Zadovoljan/na sam svojim udžbenikom Glazbene kulture.	1	2	3	4	5
6.	Volim sudjelovati u glazbenim aktivnostima (pjevanju, sviranju i sl.) tijekom nastave Glazbene kulture.	1	2	3	4	5

7.	Smatram da lijepo pjevam.	1	2	3	4	5
8.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom nastave učitelj/ica može prepoznati glazbeno nadarene učenike i uputiti ih u glazbenu školu.	1	2	3	4	5
9.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom glazbenih aktivnosti razvijamo svoju maštu.	1	2	3	4	5
10.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom glazbenih aktivnosti učim kako izraziti svoje osjećaje.	1	2	3	4	5
11.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom nastave razvijamo svoje glazbene sposobnosti.	1	2	3	4	5
12.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom nastave glazbe upoznajemo glazbena djela poznatih skladatelja.	1	2	3	4	5
13.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom nastave glazbe upoznajemo tradicijsku glazbu iz različitih dijelova svijeta.	1	2	3	4	5
14.	Glazbena kultura koristan je predmet jer tijekom nastave glazbe upoznajemo tradicijsku glazbu Hrvatske.	1	2	3	4	5

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja *Ana Maria Radošević*, kao pristupnica za stjecanje zvanja magistricice primarnoga obrazovanja, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Potpis

AM Radošević

Split, srpanj 2024.

Izjava o pohrani i objavi ocjenskog rada

(završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - podcrtajte odgovarajuće)

Student/ica: Ana Maria Radošević

Naslov rada: Stavovi učenika osnovne škole o mjestu i ulozi nastave glazbe

Znanstveno područje i polje: umjetničko područje, glazbena umjetnost

Vrsta rada: diplomski rad

Mentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje): Snježana Dobrota, prof. dr. sc.

Komentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje): /

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):

Snježana Dobrota, prof. dr. sc.

Marijo Krnić, doc. dr. sc.

Daniela Petrušić, dr. sc.

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog ocjenskog rada (završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada.

Kao autor izjavljujem da se slažem da se moj ocjenski rad, bez naknade, trajno javno objavi u otvorenom pristupu u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN br. 119/22).

Split, srpanj 2024.

Potpis studenta/studentice: AM Radošević

Napomena:

U slučaju potrebe ograničavanja pristupa ocjenskom radu sukladno odredbama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (111/21), podnosi se obrazloženi zahtjev dekanici Filozofskog fakulteta u Splitu.